Ποιες είναι οι μουσικές σου προτιμήσεις;

Διάβασε το ερωτηματολόγιο κι αν έχεις απορίες, ζήτησε τη βοήθεια του εκπαιδευτικού Μουσικής. Στη συνέχεια, συμπλήρωσέ το, αντάλλαξέ το με τους συμμαθητές και τις συμμαθήτριές σου και συζητήστε.

Ποιο είδος μουσικής ακούς;

- ☐ Μοντέρνα ελληνική (ποπ).
- ☐ Μοντέρνα ξένη (ποπ).
- ☐ Κλασική.
- ☐ Ροκ.
- ☐ Λαϊκό – ρεμπέτικο.
- ☐ Ελληνική δημοτική.
- ☐ Παραδοσιακή μουσική από άλλες χώρες.

Άλλη: ....

Τι κάνεις όταν ακούς μουσική;

- ☐ Χορεύω ή κινούμαι με το ρυθμό.
- ☐ Τραγουδάω.
- ☐ Κάθομαι ήρεμα και αφήνω τη φαντασία μου να ταξιδεύει.
- ☐ Μιμούμαι τις κινήσεις του τραγουδιστή / της τραγουδίστριας.
- ☐ Συνοδεύω τη μουσική με κάποιο όργανο.

Άλλο: ....

Έχεις παρακολουθήσει ζωντανή μουσική παράσταση, κι αν ναι, τι είδους (ρεσιτάλ, συναυλία, φεστιβάλ, πανηγύρι, πρόγραμμα σε κέντρο διασκέδασης κτλ.);

....

Τι θεωρείς σημαντικό σε μια μουσική σύνθεση;

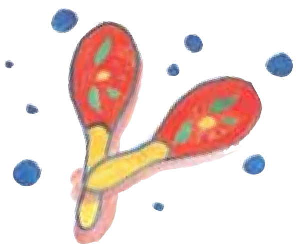

- ☐ Να έχει μελωδία που τραγουδιέται εύκολα.
- ☐ Να έχει καλούς στίχους (αν πρόκειται για τραγούδι).
- ☐ Να έχει έντονο και δυναμικό ρυθμό.
- ☐ Τον τρόπο που συνδυάζονται τα όργανα ή οι φωνές.
- ☐ Την παρουσίαση του κομματιού από τους μουσικούς (πώς είναι ντυμένοι, πώς παίζουν ή κινούνται στη σκηνή κτλ.).

Άλλο: ....

Μουσική: των ανθρώπων τέχνη...

Γιατί θα διάλεγες ένα ψηφιακό δίσκο (σιντί* – CD);

- ☐ Τον ακούν οι φίλοι και οι φίλες μου.
- ☐ Περιέχει ένα κομμάτι που μου αρέσει.
- ☐ Μου το σύστησε κάποιος μεγαλύτερος (γονείς, δάσκαλος).
- ☐ Το διαφημίζουν στο ραδιόφωνο ή στην τηλεόραση.
- ☐ Μου άρεσε το βίντεο-κλιπ*.
- ☐ Περιέχει μια γνωστή επιτυχία.

Άλλο: ....

Ποια είναι η πιο συναρπαστική μουσική εμπειρία που είχες;

....

....

Ποιο από τα παρακάτω όργανα σου αρέσει και γιατί;

- ☐ Κλασική κιθάρα. ....
- ☐ Τουμπελέκι. ....
- ☐ Φλογέρα. ....
- ☐ Ντραμς. ....
- ☐ Πιάνο / Αρμόνιο. ....
- ☐ Ηλεκτρική κιθάρα. ....
- ☐ Μπουζούκι. ....

Άλλο: ....

Γράψε τους τίτλους από δύο μουσικά κομμάτια που προτιμάς κι εξήγησε σύντομα το λόγο.

....

....

....

Θα ήθελες να ακούσεις ένα διαφορετικό είδος μουσικής από αυτό που συνηθίζεις ν' ακούς, κι αν ναι, ποιο;

....

Αν είχες τη δυνατότητα να γίνεις γνωστός μουσικός, με ποιον θα ήθελες να μοιάζεις και γιατί;

....

....

1. «Ηχο...διαδρομές»

Πειραματίσου με τον ήχο που παράγουν διάφορα υλικά και δημιούργησε με τους συμμαθητές σου πρωτότυπες «ηχο...διαδρομές». Συγκεντρώστε διάφορα υλικά στην τάξη (μέταλλο, ξύλο, πλαστικό, γυαλί, χαρτί, ξερά φύλλα, βότσαλα κτλ.) και χωριστείτε σε ομάδες των 6 - 8 ατόμων. Κάθε ομάδα θα πρέπει να δημιουργήσει μια «διαδρομή» από διαφορετικούς ήχους και να «αποδώσει» μουσικά ένα σχέδιο ή μια γραφική παράσταση, που θα φτιάξει πάνω σε ένα μεγάλο κομμάτι χαρτί ή στον πίνακα. Ηχογραφήστε τις «ηχο...διαδρομές» και επιλέξτε την καλύτερη.

2. Η Ηχώ και τα λάθη της

Άκουσε τον εκπαιδευτικό Μουσικής να διαβάζει το κείμενο του **Τζιάνι Ροντάρι «*Η Ηχώ και τα λάθη της*».** Φτιάξε κι εσύ μαζί με τους συμμαθητές και τις συμμαθήτριές σου μια μικρή ιστορία, ένα ποίημα ή ένα τραγούδι, όπου θα πρωταγωνιστεί ένα... ηχητικό κύμα.

3. «Ηθοποιός σημαίνει φως»

Πριν από πολλά χρόνια, σε μια θεατρική παράσταση, ένας ηθοποιός κατάφερε να πει τη φράση «***απόψε το βράδυ***» με 40 διαφορετικούς τρόπους, αλλάζοντας το ηχόχρωμα, την ένταση και το ρυθμό της ομιλίας του, ώστε οι λέξεις να αποκτούν κάθε φορά διαφορετικό νόημα! Θα ήθελες και συ να δοκιμάσεις κάτι ανάλογο με μία δική σου φράση;

Μπορείς, αν θέλεις, να ηχογραφήσεις τις δοκιμές σου και να τις φέρεις στην τάξη ή να διοργανώσεις με τους συμμαθητές και τις συμμαθήτριές σου ένα θεατρικό αγώνα, όπου νικητής θα αναδειχθεί εκείνος που θα καταφέρει να βρει τις περισσότερες και καλύτερες *παραλλαγές* της φράσης του.

4. Βγες από το λαβύρινθο...

Ο «Θησέας» είναι μπερδεμένος στους διαδρόμους ενός **«ηχητικού λαβύρινθου»**. Η φωνή της «Αριάδνης» θα προσπαθήσει να τον οδηγήσει με ασφάλεια στην έξοδο ... Ο «Θησέας» έχει τα μάτια του κλειστά με ένα μαντίλι. Τα παιδιά σκορπίζονται σε διάφορα σημεία της τάξης και παίζουν μουσικά όργανα ή κάνουν ήχους. Η «Αριάδνη» κατευθύνει το «Θησέα» προς την «έξοδο», υποδεικνύοντάς του ένα - ένα τα όργανα και τους ήχους που πρέπει να βρει. Καθένας που τον αγγίζει ο «Θησέας» σταματάει να παράγει ήχο, π.χ.:

Θ' ακούσεις δύο έργα κλασικής μουσικής που περιγράφουν – το καθένα με το δικό του τρόπο – μια καταιγίδα. Μπορείς ν' απαντήσεις στις ερωτήσεις που ακολουθούν;

• Άκουσε την «***Καλοκαιρινή καταιγίδα***», από το **Κοντσέρτο*** «***Καλοκαίρι***» για **βιολί** και **ορχήστρα** του **Αντόνιο Βιβάλντι.** Το Κοντσέρτο αυτό ανήκει στον κύκλο έργων του συνθέτη που έχει τίτλο «***Τέσσερις εποχές***».

α) Το κομμάτι ξεκινά δυνατά ή σιγά; Ποια ένδειξη δυναμικής θα έβαζες στην αρχή;

....

β) Τι αισθάνθηκες στην αρχή του έργου;

....

γ) Το έργο τελειώνει χαρούμενα ή σοβαρά;

....

δ) Ποια ένδειξη δυναμικής θα έβαζες στο τέλος;

....

• Άκουσε την «***Καταιγίδα***» από την **Έκτη Συμφωνία*** του **Λούντβιχ Βαν Μπετόβεν.** Η συμφωνία αυτή ονομάζεται ***Ποιμενική***, γιατί περιγράφει τα συναισθήματα του ανθρώπου όταν έρχεται σε επαφή με τη φύση.

α) Το έργο αρχίζει *πιάνο* (*piano*) ή *φόρτε* (*forte*);

....

β) Αμέσως μετά ακολουθεί *κρεσέντο* (*crescendo*) ή *ντιμινουέντο* (*diminuendo*);

....

γ) Τι αισθάνθηκες στην αρχή του έργου;

....

δ) Το μουσικό όργανο που «περιγράφει» τον ήλιο που «βγαίνει» λίγο πριν το τέλος της ακρόασης, είναι έγχορδο, πνευστό ή κρουστό;
Παίζει δυνατά ή σιγά; Ποια ένδειξη δυναμικής θα έβαζες;

....

1. Στο ***Ανθολόγιο Λογοτεχνικών Κειμένων*** θα βρεις το κείμενο «***Παρέλαση***» της ***Άλκης Ζέη***, όπου περιγράφεται η διαμαρτυρία των πεινασμένων κατοίκων της Αθήνας στη διάρκεια της Κατοχής. Μπορείς:

- Να «περιγράψεις» με ήχους την πορεία που πλησιάζει σιγά - σιγά, φτάνει μπροστά στους στρατιώτες και μετά απομακρύνεται;
- Να ζωγραφίσεις την εικόνα της πορείας, όπως τη φαντάζεσαι;
- Να βρεις μια μουσική υπόκρουση που θα ταίριαζε;

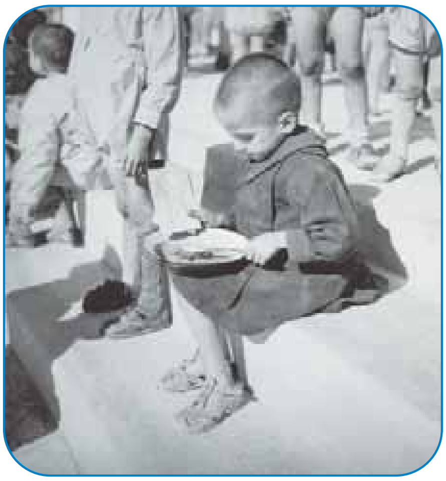

Βούλα Παπαϊωάννου,
Υποσιτισμένο αγοράκι βρίσκει καταφύγιο και τροφή (1942)

Ενθύμια από τον πόλεμο του '40

2. Άκουσε το ηχογραφημένο απόσπασμα της πρώτης, μετά την κήρυξη του πολέμου, αναμετάδοσης του **Ραδιοφωνικού Σταθμού των Αθηνών** και της τελευταίας, πριν την παράδοση στους Γερμανούς. Ποια νομίζεις ότι είναι τα συναισθήματα του εκφωνητή;

Ραδιόφωνο εποχής

Διαφήμιση λαχείου

3. Ετοίμασε μαζί με τους συμμαθητές και τις συμμαθήτριές σου ένα **αφιέρωμα στο 1940:**

- Ψάξτε να βρείτε ηχογραφημένα τραγούδια, ηχητικά ντοκουμέντα, φωτογραφίες, ποιήματα και λογοτεχνικά κείμενα, αποκόμματα από εφημερίδες ή άλλα αναμνηστικά αντικείμενα και οργανώστε μια έκθεση για ολόκληρο το σχολείο.

Γελοιογραφία εποχής

Η πατρίδα τραγουδάει (28η Οκτωβρίου)

4. Το κείμενο που ακολουθεί είναι ένα αυθεντικό σατιρικό ποίημα του **Λίνου Θερινού**, που τραγουδιόταν πάνω σε κάποια γνωστή μελωδία της εποχής, όπως συνήθιζαν τότε.

Γελοιογραφία
του Σταμάτη Πολενάκη

ΧΡΟΝΙΑ ΘΑ ΣΥΛΛΟΓΙΖΕΤΑΙ

Τον πόλεμο σαν τον ρωτούν γιατί να μας κηρύξει
χρόνια θα συλλογίζεται τι πρέπει ν' απαντήσει.
Χωρίς καθόλου να σκεφθεί ο κόσμος αν θα φρίξει
ξεκίνησεν ένα πρωί για να μας αλωνίσει.
Μα σαν μπροστά στους ήρωες...στρατιώτες του προβάλαν
οι εύζωνοι*, οι φαντάροι μας, εις το φευγιό το βάλαν.
Νομίζαν πως περίπατο θα κάναν στην Ελλάδα
και σάστισαν σαν άρχισε η τσαρουχοβροχάδα.
Τώρα θα συλλογίζεται ο φίλος Μουσολίνι.
καλύτερα θα έκανε στη Ρώμη του να μείνει.

Διάβασε τους στίχους σε ρυθμό απαγγελίας. Μπορείς να ταιριάξεις και συ τα λόγια σε κάποια μελωδία που γνωρίζεις ή να συνθέσεις μια δική σου;

5. Δείτε το κινηματογραφικό έργο του **Τσάρλι Τσάπλιν** «***Ο Δικτάτορας***»* και συζητήστε στην τάξη:

Σκηνή από την ταινία «Ο Δικτάτορας»

- Ποια σκηνή σας άρεσε περισσότερο;
- Ποια μουσική υπόκρουση θα ταίριαζε στην πιο αστεία και ποια στην πιο συγκινητική σκηνή του έργου;
- Αν ο λόγος που βγάζει ο πρωταγωνιστής στο τέλος του έργου ήταν τραγούδι, πώς θα ήταν τα λόγια και η μουσική του;

1. Μουσικός γρίφος για ποδοσφαιρόφιλους!

Αν κάθε τέταρτο ♩ «αντιπροσωπεύει» ένα γκολ, μπορείς να βρεις τα «αποτελέσματα»;

α) ♩ – ♩ : 1 – 1

β) ♩ – 𝅗𝅥 : ....

γ) 𝅗𝅥 – 𝅗𝅥 : ....

δ) 𝅗𝅥. – ♩ : ....

ε) 𝅗𝅥 – 𝅗𝅥. : ....

στ) 𝅝 – ♩ : ....

2. Κρυμμένοι... θησαυροί

Ακολούθησε τις οδηγίες και θα ανακαλύψεις ότι πίσω από τις νότες «κρύβονται» τρία πολύ γνωστά έργα κλασικής μουσικής:

- Μάθε να απαγγέλλεις τα παρακάτω **ρυθμικά σχήματα:**

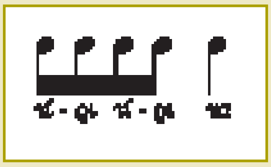

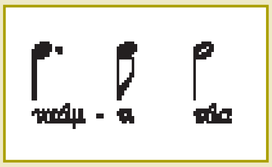

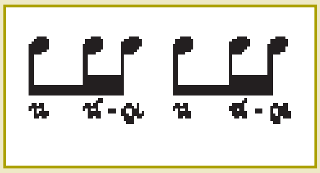

- Προσπάθησε να τα εντοπίσεις μέσα στις ακολουθίες ρυθμικών σχημάτων που βλέπεις:

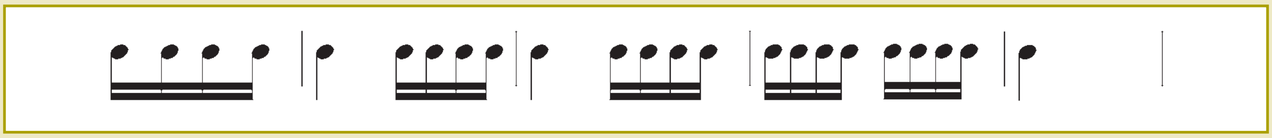

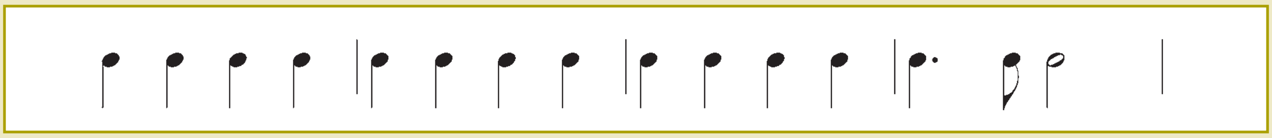

Τα Μαθηματικά... της μουσικής!

- Αφού μάθεις να απαγγέλλεις τις ακολουθίες με ευχέρεια, άκουσε τα μουσικά αποσπάσματα και βρες ποιο έργο «κρύβεται» πίσω από κάθε ρυθμική ακολουθία:

α) «***Ωδή στη χαρά***», από τη **Συμφωνία*** **Νο 9** του **Λούντβιχ βαν Μπετόβεν.**
β) «***Γουλιέλμος Τέλλος***», από την ομώνυμη **Όπερα*** του **Τζοακίνο Ροσίνι.**
γ) «***Αλα Τούρκα***», από τη **Σονάτα* για πιάνο Κ 331** του **Βόλφγκαγκ Αμαντέους Μότσαρτ.**

3. Ρυθμική σκυταλοδρομία

Χωριστείτε σε ομάδες των 4 παικτών και ορίστε αρχηγούς. Οι αρχηγοί παίρνουν από τον εκπαιδευτικό Μουσικής τη «ρυθμική σκυτάλη», την οποία θα πρέπει να μεταφέρουν στους παίκτες της ομάδας τους.

Η σκυτάλη είναι ένα ρυθμικό μήνυμα, το οποίο ο εκπαιδευτικός «ψιθυρίζει» στο αυτί του αρχηγού (π.χ. τίρι τίρι τα τίτι τα). Ο αρχηγός γράφει το μήνυμα σε μία καρτέλα και το ψιθυρίζει στον επόμενο παίκτη της ομάδας, ο οποίος επαναλαμβάνει την ίδια διαδικασία κ. ο. κ. ως τον τελευταίο παίκτη της ομάδας.

Μόλις ολοκληρώσει τη «διαδρομή» της, κάθε ομάδα δίνει τις καρτέλες της στον εκπαιδευτικό Μουσικής. Κερδίζει η ομάδα που θα καταγράψει το μήνυμα σωστά και στις τέσσερις καρτέλες.

4. Ας συνθέσουμε επιτέλους!

Συνδύασε τα ρυθμικά σχήματα που βλέπεις για να συνθέσεις μια μουσική φράση:

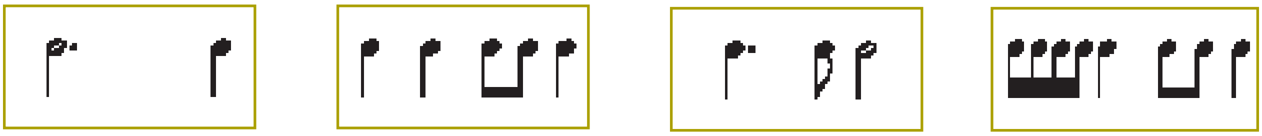

Στη συνέχεια, βρες τους μουσικούς φθόγγους ΡΕ και ΣΟΛ στο μεταλλόφωνο, στο ξυλόφωνο ή στη φλογέρα και παίξε με αυτούς τη ρυθμική φράση που έφτιαξες.

Δοκίμασε να «συνομιλήσεις» με άλλους συμμαθητές σου χρησιμοποιώντας τη μουσική σου φράση.

1. Ανεβοκατεβαίνοντας στο πεντάγραμμο...

Γράψε και ονόμασε τα φθογγόσημα που γράφονται στις γραμμές ξεκινώντας από την πιο χαμηλή γραμμή και τα φθογγόσημα που γράφονται στα διαστήματα ξεκινώντας από το πιο ψηλό διάστημα. ΄Υστερα κάνε το αντίθετο:

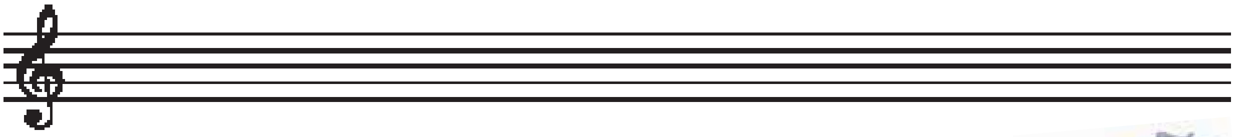

2. Νότες «επώνυμες»

Βρες τα ονόματα των φθογγόσημων.

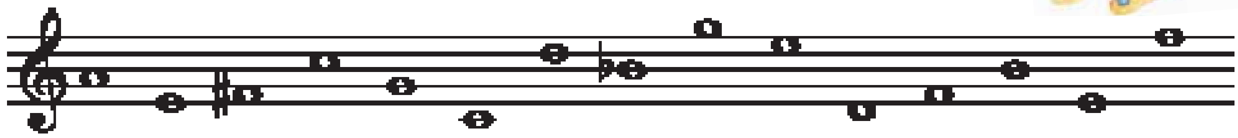

... ...

3. Φτιάξε ένα μυστικό κώδικα

Φτιάξε ένα μουσικό σύνθημα που θα γνωρίζεις μόνο εσύ και οι συμμαθητές σου (π. χ. ΛΑ, ΛΑ, ΛΑ, ΦΑ). Γράψε το σύνθημα στο πεντάγραμμο και μάθε να το σφυρίζεις, να το τραγουδάς ή να το παίζεις στο μεταλλόφωνο ή στη φλογέρα! Κάθε φορά που το ακούς, θα ξέρεις ότι κάπου εκεί κοντά βρίσκεται κάποιος από τους «δικούς σου».

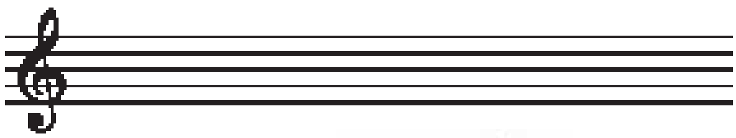

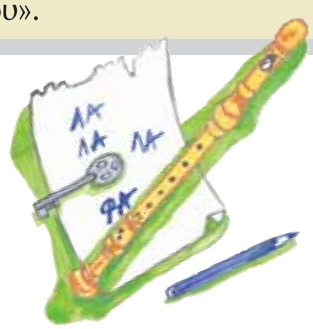

5. Το κυνήγι των 7 λαθών

Στο μουσικό κείμενο που ακολουθεί υπάρχουν 7 λάθη και παραλείψεις. Μπορείς να τα βρεις και να τα διορθώσεις;

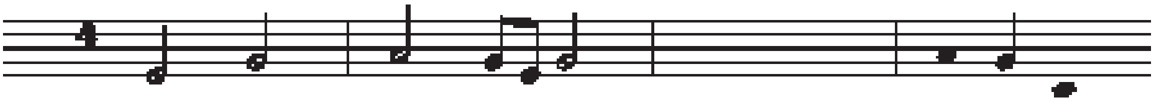

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7 — Μορφή Α Β, Α Β Α και Ρόντο

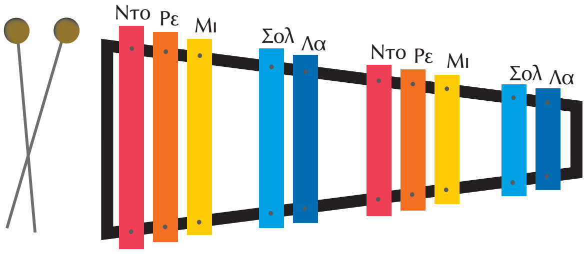

1. Δοκίμασε να συνθέσεις κομμάτια σε **διμερή μορφή Α Β, τριμερή μορφή Α Β Α** και **μορφή ρόντο Α Β Α Γ Α Δ Α Ε Α:**

- Για τη διμερή μορφή **Α Β** θα αυτοσχεδιάσεις στο μεταλλόφωνο δύο διαφορετικά μέρη **Α** και **Β**. Φρόντισε το **Α** να δίνει την αίσθηση ότι θα **ακολουθήσει κάτι διαφορετικό** και το **Β** να δίνει την αίσθηση του **τέλους**.
- Για την τριμερή μορφή **Α Β Α** μετά το **Β** θα επαναλάβεις το **Α** λίγο **παραλλαγμένο**, ώστε να δίνει την αίσθηση ότι το κομμάτι **τελείωσε.**
- Για τη μορφή **ρόντο Α Β Α Γ Α Δ Α Ε Α**, φτιάξε μια ομάδα με άλλους τέσσερις συμμαθητές και συμμαθήτριές σου και παίξτε:

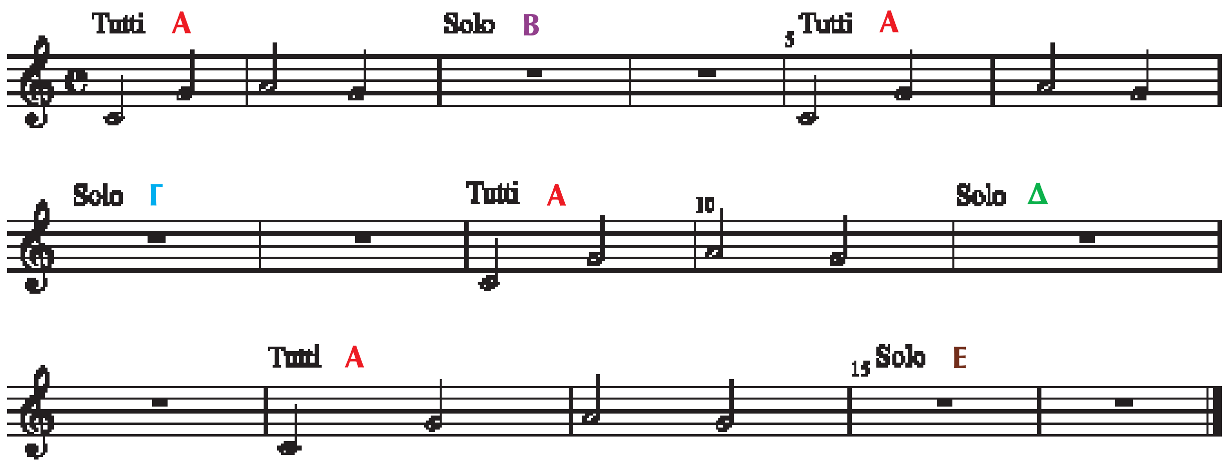

Στο μέρος Α, που επαναλαμβάνεται, θα παίζετε όλοι μαζί (τούτι-tutti):

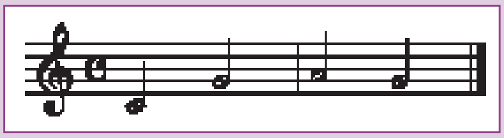

Στα μέρη Β, Γ, Δ, Ε θα αυτοσχεδιάζει διαδοχικά **ο καθένας μόνος του (σόλο-solo)** μια μελωδία.
(Οι παύσεις ολοκλήρου δείχνουν ότι η υπόλοιπη ομάδα δεν παίζει στα μέτρα αυτά).

2. Άκουσε τώρα το τραγούδι «***Ο Κηπουρός***» του τραγουδοποιού **Βαγγέλη Γερμανού.** Υπάρχει κάποια **στροφή που επαναλαμβάνεται σταθερά (Επωδός-Ρεφρέν*);**

Με μια ομάδα συμαθητών σου δημιουργήστε ένα δικό σας τραγούδι με χαρακτηριστική **Επωδό - Ρεφρέν.** Τραγουδήστε το στην τάξη και ηχογραφήστε το.

Η πατρίδα τραγουδάει (17η Νοεμβρίου) ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8

1. Άκουσε το ποίημα «***Επιστολή***» του ποιητή **Μάνου Ελευθερίου** που μελοποίησε ο συνθέτης **Μίκης Θεοδωράκης.** Βρες μια ρυθμική συνοδεία για τα μουσικά μέρη που παρεμβάλλονται ανάμεσα στις στροφές κι έπειτα τραγούδησέ το.

Πρόσεξε, τώρα, το περιεχόμενο των στίχων και το ύφος της μουσικής. Τι εντύπωση σου δημιουργούν; Πού νομίζεις ότι βρίσκεται αυτός που γράφει το γράμμα; Ποια μπορεί να είναι τα συναισθήματά του;

2. Επανάλαβε το σύνθημα «***Ψωμί, Παιδεία, Ελευθερία***» χτυπώντας το ρυθμικό του σχήμα και συνόδεψέ το με ήχους που θα παράγεις με το σώμα σου. Βρες ένα σύνθημα που αναφέρεται σ' ένα σύγχρονο πρόβλημα (π. χ. καταστροφή του περιβάλλοντος) και επένδυσέ το μελωδικά ή ρυθμικά με όργανα ή με διάφορα ηχητικά εφέ*.

3. Το Νοέμβριο του 1973, οι φοιτητές διεκδίκησαν το δικαίωμα στην ελευθερία, την εκπαίδευση και την εργασία που είχε κατοχυρωθεί από τον **Ο.Η.Ε.** στα **1948** με την **«Οικουμενική Διακήρυξη για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα».** Το **1989** υπογράφτηκε αντίστοιχα και η **«Σύμβαση για τα Δικαιώματα των Παιδιών».**

Διάβασε το ποίημα που ακολουθεί και δοκίμασε να το μελοποιήσεις:

Έχω δικαίωμα

Γεννήθηκα με το δικαίωμα
να έχω όνομα, εθνικότητα, πατρίδα,
μια αγκαλιά γεμάτη με αγάπη,
ένα τραπέζι στρωμένο με φροντίδα.

Γεννήθηκα με το δικαίωμα
να έχω μια τάξη, μια στοργική δασκάλα,
σχολείο με τους φίλους να πηγαίνω
κι όχι στη δούλεψη κάθε πρωί να βγαίνω.

Γεννήθηκα με το δικαίωμα
να έχω ειρηνική κι ανέφελη ζωή,
μακριά από συγκρούσεις και συρράξεις
και του πολέμου τη θανατερή πνοή.

Γεννήθηκα με το δικαίωμα να ζήσω,
σώμα και πνεύμα ελεύθερο να χτίσω.
Γεννήθηκα με το δικαίωμα να ζήσω
μια ζωή που να αρμόζει σε παιδί.

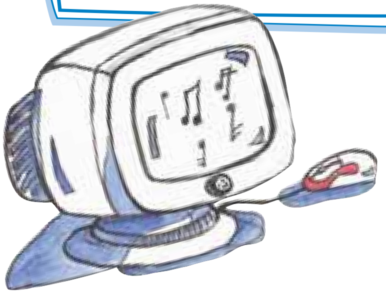

4. Με αφορμή μια εθνική επέτειο ή τον εορτασμό μιας Παγκόσμιας Ημέρας π.χ. για το Παιδί κ.ά., γράψτε ένα ποίημα, μελοποιήστε το, ηχογραφήστε το και στείλτε μια «μουσική κάρτα» με ευχές σε άλλα σχολεία μέσα από την ιστοσελίδα* του σχολείου σας.

1. Αντιστοίχισε κάθε λέξη ή φράση με το ρυθμικό της σχήμα:

Κατακλυσμός ●

Θάλασσα πλατιά ●

Έλα 'δω ●

●

●

●

2. Παρατήρησε τις παρακάτω σειρές αριθμών. Στη θέση ορισμένων αριθμών υπάρχει ένα × που αντιστοιχεί σε **παύση**. Καθώς θα μετράς συνεχώς από το ένα ως το οχτώ, δοκίμασε να **χτυπάς παλαμάκια** *μόνο* στους **αριθμούς.**

1 × 3 4 5 × 7 8 1 × 3 4 5 × 7 8

1 × × 4 5 × 7 8 1 × × 4 5 × 7 8

1 × 3 × 5 × 7 8 1 × 3 × 5 × 7 8

3. «Ακολουθήστε» τα παρακάτω μέτρα για να παίξετε όλοι μαζί ένα μουσικό παιχνίδι:

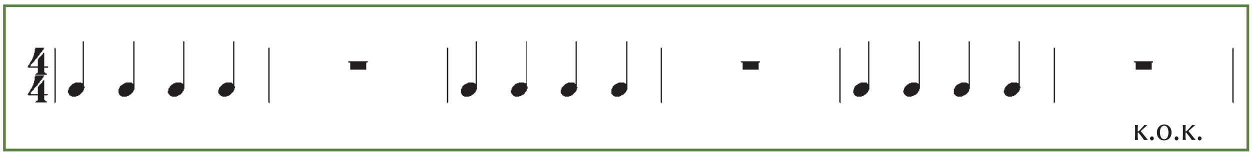

Στα μέτρα με τα **τέσσερα τέταρτα** (♩) θα χτυπάτε όλοι μαζί ρυθμικά **τέσσερα παλαμάκια** (ένα παλαμάκι για κάθε τέταρτο) μετρώντας τους χτύπους: *«**ένα-δύο-τρία-τέσσερα**»*, από μέσα σας.

Στα μέτρα με τις **παύσεις ολοκλήρου** θα σταματάτε να χτυπάτε παλαμάκια και θα λέτε από μέσα σας τη λέξη ***«η - συ- χί - α»*** (μία συλλαβή για κάθε χτύπο). Ταυτόχρονα, ένας μαθητής θα αυτοσχεδιάζει στο **ταμπουρίνο**. Μόλις ολοκληρώνει τον αυτοσχεδιασμό, το μουσικό όργανο θα περνάει στον επόμενο παίκτη που θα αυτοσχεδιάζει με τη σειρά του στο επόμενο μέτρο με την παύση ολοκλήρου. Το παιχνίδι τελειώνει όταν παίξουν όλοι ταμπουρίνο.

1. Στα παρασκήνια επικρατεί πανικός! Σε λίγη ώρα αρχίζει η συναυλία, αλλά κάποιος έχει σκαρώσει μια κακόγουστη φάρσα. Άλλαξε τα ονόματα των μουσικών στις θήκες των οργάνων και όλοι έχουν μπερδευτεί! Αν θέλεις να βοηθήσεις, άκουσε τους μουσικούς να παίζουν και γράψε τα ονόματά τους στα αντίστοιχα ταμπελάκια.

1 Χουάν
2 Μαρία
3 Τόμας
4 Άντον
5 Χανς
6 Άννα
7 Τάνια
8 Κάτια
9 Καρλ

Κοντραμπάσο

Βιολοντσέλο

Βιολί

Τύμπανα

Φλάουτο
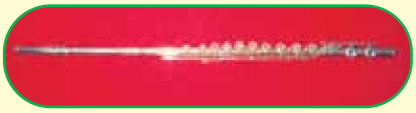

Φαγκότο

Κόρνο

Όμποε

Τρομπέτα
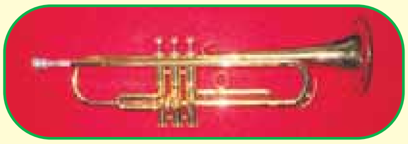

Πρόβα Συμφωνικής Ορχήστρας

2. Για τι όργανα έχει γραφτεί το μουσικό κείμενο που βλέπεις δεξιά; Ανακάλυψε ποια ομάδα οργάνων θα ολοκληρώσει πρώτη τη διαδρομή, ενώνοντας κάθε φορά που ακούς ένα όργανο, τις τελείες που αντιστοιχούν στην ομάδα του.

Έγχορδα με δοξάρι

Ξύλινα Πνευστά

Χάλκινα Πνευστά

3. Μπορείς εύκολα να κατασκευάσεις έναν **ηχοαπορροφητικό θάλαμο,** αν επενδύσεις εσωτερικά ένα μεταλλικό κουτί με αφρολέξ. Δοκίμασε να μιλήσεις μέσα σε αυτό πριν και μετά την επένδυση. Τι παρατηρείς;

4. Κάνε μαζί με τους συμμαθητές και τις συμμαθήτριές σου έναν **έλεγχο «ηχητικής ποιότητας»** του σχολείου σου. Εντόπισε τους χώρους, όπου γίνεται **αντήχηση** και βαθμολόγησέ τους με κλίμακα 1 - 5.

Στη συνέχεια, ακολουθώντας τις οδηγίες που θα βρεις στη σελ. 160 του βιβλίου ***Βλέπω το σημερινό κόσμο***, φτιάξε ένα **ιστόγραμμα**,* όπου θα τοποθετήσεις στον οριζόντιο άξονα τα ονόματα των χώρων και στον κάθετο τη βαθμολογία τους.

Παρατήρησε τα αποτελέσματα. Μπορείς να καταλάβεις πού οφείλονται οι διαφορές και να συντάξεις μια σύντομη αναφορά;

1. «Ζωγραφιστές» μελωδίες

Άκουσε το «***Συρτό***» του συνθέτη **Μάνου Χατζιδάκι** και προσπάθησε να απεικονίσεις με δικό σου τρόπο (ζωγραφική, κολάζ, κινήσεις των χεριών, κτλ.) την κίνηση της μελωδίας (διαδοχικές νότες, νότες που απέχουν, εναλλαγές κτλ.).

2. Σαν τον Πυθαγόρα*

Τον 6ο π.Χ. αιώνα, ο μαθηματικός και φιλόσοφος Πυθαγόρας κατασκεύασε το **μονόχορδο,** με το οποίο καθόρισε τις μαθηματικές σχέσεις των μουσικών φθόγγων. Θα ήθελες να τον μιμηθείς κι εσύ; Θα χρειαστείς:

- **ένα ξύλινο σανιδάκι 40 Χ 5 εκ**
- **δύο βιδοθηλιές**
- **λίγη πετονιά**
- **ένα καπάκι από μαρκαδόρο φωτοσκίασης κειμένων (ή ένα νόμισμα)**

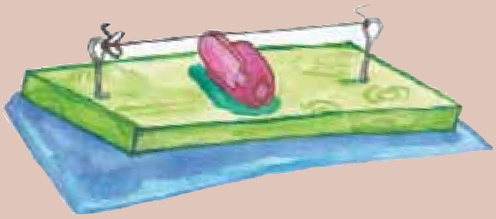

Βίδωσε τις βιδοθηλιές στο σανιδάκι και τέντωσε καλά την πετονιά ανάμεσά τους. Τοποθέτησε το καπάκι πάνω στο σανιδάκι, ώστε να εφάπτεται με την πετονιά, και τσίμπα το τμήμα της πετονιάς που βρίσκεται ανάμεσα στο σημείο επαφής του καπακιού και στη βιδοθηλιά. Μετακίνησε το καπάκι πάνω - κάτω για να βρεις διάφορους μουσικούς φθόγγους.

3. Μία ιστορία από τον «παππού Πλάτωνα*»

Χρησιμοποίησε το **μονόχορδο** (βλέπε παραπάνω) για να «ζωντανέψεις» την ακόλουθη «εικόνα», που μας περιγράφει ο αρχαίος Έλληνας φιλόσοφος Πλάτωνας:

«......μιλούν για κάτι συμπυκνώσεις ήχων και τεντώνουν τα αυτιά τους, σα να προσπαθούν να κρυφακούσουν τι λένε δίπλα οι γείτονες. Και οι μεν ισχυρίζονται ότι ξεχωρίζουν ανάμεσα σε δύο τόνους έναν τρίτο κι ότι αυτό είναι το ελάχιστο διάστημα με το οποίο πρέπει να μετράμε, ενώ πάλι οι άλλοι το αμφισβητούν υποστηρίζοντας ότι πρόκειται για όμοιους ήχους.... ενvοείς εκείνους τους υπέροχους μουσικούς που ταλαιπωρούν τις χορδές και τις βασανίζουν τεντώνοντάς τες πάνω στα στριφτάρια της λύρας...»

Νικηφόρος Λύτρας, «Κάλαντα»

1. Παρατήρησε τον πίνακα του **Νικηφόρου Λύτρα** που χρονολογείται από το 1873.

- Ποια μουσικά όργανα διακρίνεις;
- Τα παιδιά λένε κάλαντα στις μέρες μας, κι αν ναι, με ποιο τρόπο;
- Ποιες **ομοιότητες** και ποιες **διαφορές** μπορείς να διακρίνεις σε σχέση με το παρελθόν;

2. Σε πολλά μέρη του ελλαδικού χώρου, την περίοδο του Δωδεκαήμερου,* ομάδες **μεταμφιεσμένων** γυρίζουν στα σπίτια και στις πλατείες χορεύοντας, τραγουδώντας και κάνοντας, συχνά, συμβολικές κινήσεις και χειρονομίες.

Παρατήρησε τις παρακάτω εικόνες μεταμφιεσμένων του Δωδεκαήμερου.

- Ποια **μουσικά όργανα** συνοδεύουν τις κινήσεις ή το χορό τους;

«Ντιβιτζήδες», μεταμφιεσμένοι από το έθιμο της Γκαμήλας στο Νέο Μοναστήρι Δομοκού

«Γκαμήλα» από το Νέο Μοναστήρι Δομοκού

«Αράπηδες» από το Μοναστηράκι Δράμας.

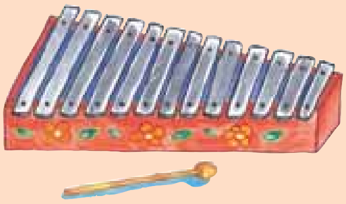

3. Δοκίμασε να παίξεις τη μελωδία από τα **βυζαντινά κάλαντα** στη **φλογέρα** ή στο **μεταλλόφωνο.** (Βλέπε στο ανθολόγιο του βιβλίου σου).

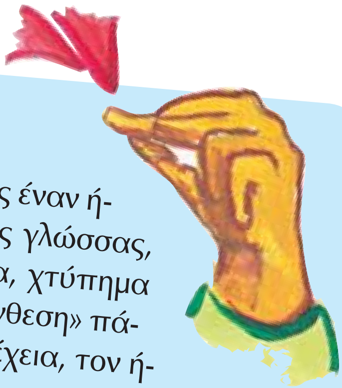

1. Ας «ενορχηστρωθούμε»*!

Ξέρεις ότι το σώμα σου μπορεί να γίνει μουσικό όργανο; Βρες έναν ήχο που μπορείς να παράγεις (π.χ. σφύριγμα, πλατάγισμα της γλώσσας, φωνητικό αυτοσχεδιασμό, στράκες με τα δάχτυλα, παλαμάκια, χτύπημα των ποδιών κτλ.) και χρησιμοποίησέ τον για να φτιάξεις μια «σύνθεση» πάνω σε ένα ρυθμικό σχήμα της επιλογής σου. Συνδύασε, στη συνέχεια, τον ήχο σου με τους ήχους άλλων συμμαθητών σου.

2. «Μουσική ψηφοφορία»

Όπως γνωρίζεις, για όλα τα σημαντικά θέματα που απασχολούν την ελληνική πολιτεία, γίνονται συζητήσεις στη Βουλή. Στη διάρκεια αυτών των συζητήσεων, οι βουλευτές των κομμάτων λένε τη γνώμη τους και στο τέλος ψηφίζουν ή καταψηφίζουν τις προτάσεις που κατατέθηκαν.

Οργάνωσε κι εσύ μαζί με τους συμμαθητές σου μια «μουσική ψηφοφορία». Βρείτε και καθορίστε **τρεις συνηχήσεις** για να αποδώσετε το *ΝΑΙ*, το *ΟΧΙ* και το *ΛΕΥΚΟ* και στη συνέχεια ψηφίστε «μουσικά» - παίζοντας δηλαδή στο μεταλλόφωνο - μια πρόταση (π. χ. να φτιάξουμε χώρο ανακύκλωσης χαρτιού στο σχολείο).

3. «Υποβρύχιες»... συνηχήσεις

Δοκίμασε να συνοδεύσεις το ρεφρέν από το τραγούδι ***«Γέλοου Σαμπμαρίν»*** (***"Yellow Submarine" – «Κίτρινο Υποβρύχιο»***) των **Μπιτλς (Beatles)** στο μεταλλόφωνο ή στο ξυλόφωνο εναλλάσσοντας τις συνηχήσεις:

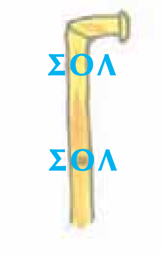

Πειραματίσου και βρες:

- με ποια συνήχηση θ' αρχίσεις
- πόσες φορές θα την επαναλάβεις
- σε ποιο σημείο θα κάνεις αλλαγή

4. Μουσική... στην τύχη!

Πάρτε ένα παραλληλόγραμμο χαρτόνι 140 Χ 40 εκ. και χωρίστε το με γραμμές σε 7 ίσα μέρη. Γράψτε με τη σειρά τα ονόματα των επτά φθόγγων στα τετράγωνα, με κατεύθυνση από κάτω προς τα πάνω.

Πάρτε τρία μικρά βότσαλα, και πετάξτε τα πάνω στα τετράγωνα. Ύστερα, σημειώστε σ' ένα χαρτί τη συγχορδία που δημιουργήθηκε, αρχίζοντας πάντα από το χαμηλότερο φθόγγο και προχωρώντας προς τον ψηλότερο.

(Αν πέσουν δύο βότσαλα στο ίδιο τετράγωνο, θα σημειώσετε τη νότα αυτή, μόνο μία φορά). Συνεχίστε με τον ίδιο τρόπο μέχρι να σχηματίσετε μια διαδοχή από 4 διαφορετικές συγχορδίες. Ζητήστε από το δάσκαλό σας να παίξει τις συγχορδίες και ηχογραφήστε τις.

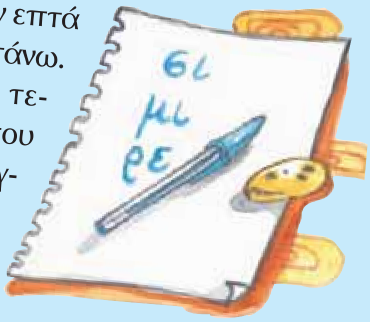

5. Συγχορδία με...λέξεις!

Ένας από τους συμμαθητές ή τις συμμαθήτριές σου βγαίνει έξω από την τάξη. Οι υπόλοιποι βρίσκετε μια λέξη και χωρίζεστε σε τόσες ομάδες, όσες και οι συλλαβές της (π. χ. «Κα – λη – μέ - ρα»: 4 ομάδες). Καλείτε τον παίκτη μέσα και με το σύνθημα του εκπαιδευτικού όλες οι ομάδες λένε ταυτόχρονα τη συλλαβή τους, φτιάχνοντας μ' αυτό τον τρόπο μια «συγχορδία» από συλλαβές! Η λέξη έχει γίνει... αγνώριστη. Ο παίκτης κερδίζει αν καταφέρει να την καταλάβει, πράγμα αρκετά δύσκολο...

Ακολούθησε τις οδηγίες για να λύσεις το σταυρόλεξο:

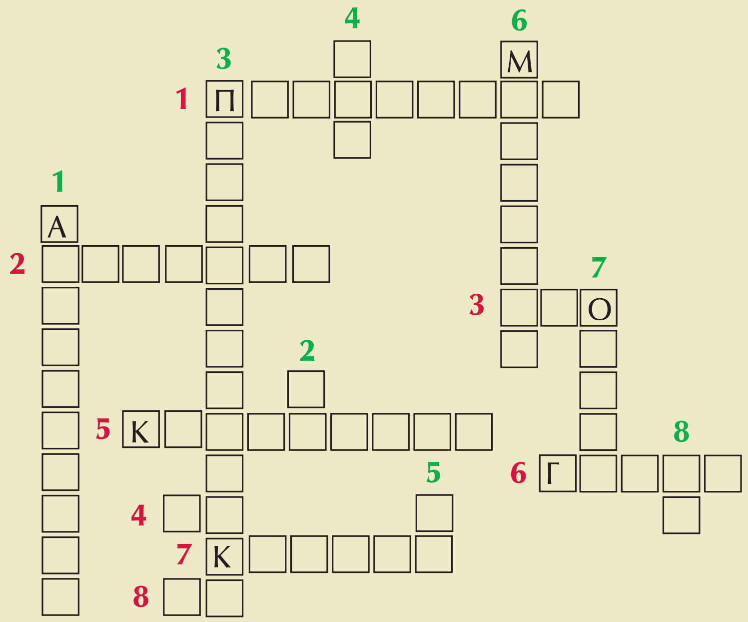

ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ

1) Χαρακτήρες που δείχνουν πόσο ανεβαίνει ή κατεβαίνει η φωνή του ερμηνευτή και με ποιο τρόπο.
2) Σημάδι που δείχνει ότι η φωνή ανεβαίνει.
3) Σημάδι που δείχνει ότι η φωνή παραμένει στον ίδιο φθόγγο.
4) Όνομα φθόγγου.
5) Σημάδι που δείχνει ότι η φωνή ανεβαίνει.
6) Χρονικός χαρακτήρας.
7) Χρονικός χαρακτήρας.
8) Όνομα φθόγγου.

ΚΑΘΕΤΑ

1) Σημάδι που δείχνει ότι η φωνή κατεβαίνει.
2) Όνομα φθόγγου.
3) Η ονομασία της βυζαντινής μουσικής σημειογραφίας.
4) Όνομα φθόγγου.
5) Όνομα φθόγγου.
6) Σύμβολο που βρίσκουμε στην αρχή του μουσικού κειμένου.
7) Σημάδι που δείχνει ότι η φωνή ανεβαίνει.
8) Όνομα φθόγγου.

1. Μάθετε το τραγούδι «***Η Ποδηλάτισσα***» σε στίχους του ποιητή **Οδυσσέα Ελύτη** και μουσική του **Μιχάλη Τρανουδάκη**.

- Τραγουδήστε το σε διαφορετικές ταχύτητες. Ποια ταχύτητα ταιριάζει περισσότερο και γιατί;
- Δοκιμάστε να επιβραδύνετε, μειώνοντας παράλληλα και την ένταση της φωνής σας προς στο τέλος (από το στίχο: «*... την τρίτη νύχτωσ' έχασα τ' αχνάρια της...*»).

Νομίζετε ότι το «εφέ»* αυτό ταιριάζει στο συγκεκριμένο σημείο του τραγουδιού;

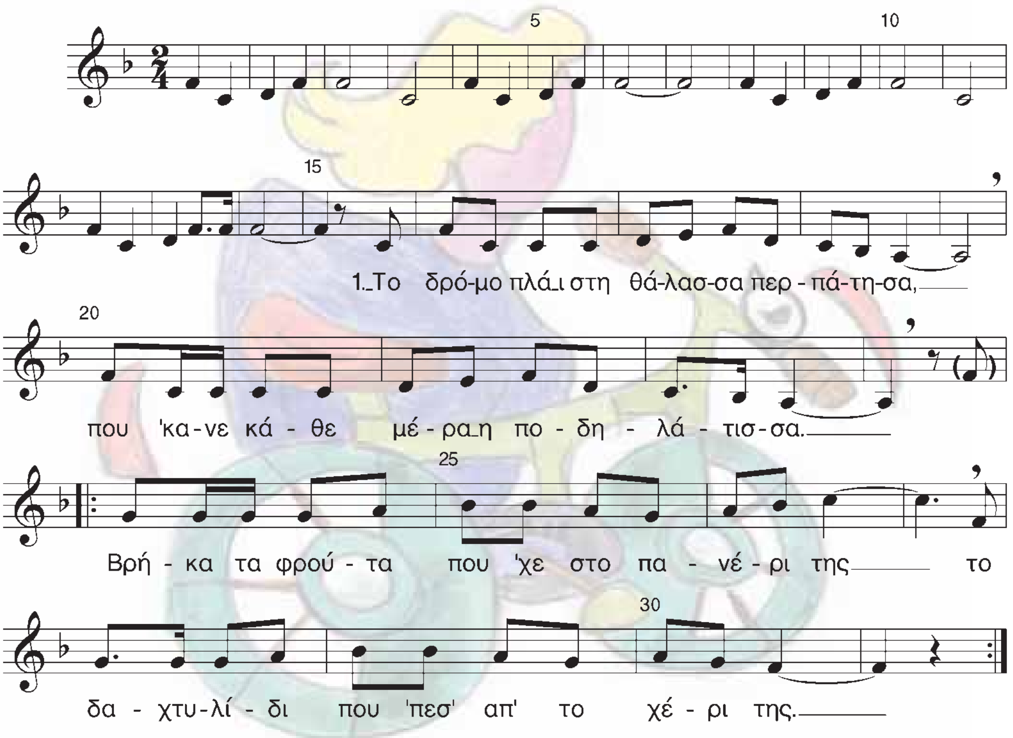

Βρήκα το κουδουνάκι και το σάλι της, τις ρόδες το τιμόνι το πεντάλι της.
Τη ζώνη της τη βρήκα σε μιαν άκρη, μια πέτρα διάφανη που 'μοιαζε δάκρυ. (2)
Τα μάζεψα ένα - ένα και τα κράτησα κι έλεγα που 'ναι που 'ναι η ποδηλάτισσα.
Την είδα να περνά πάνω απ' τα κύματα, την άλλη μέρα πάνω από τα μνήματα.
Την τρίτη νύχτωσ' έχασα τ' αχνάρια της, στους ουρανούς ανάψαν' τα φανάρια της.

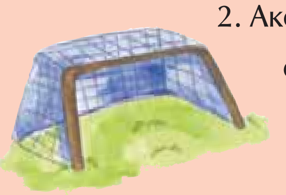

2. Ακούστε δύο τραγούδια:

α) «***Το ματς***» του **Λουκιανού Κηλαηδόνη.**

β) «***Σάινι χάπι πίπλ***» (***"Shiny happy people" – «Λαμπεροί χαρούμενοι άνθρωποι***») του συγκροτήματος **Αρ.ι.εμ (R.E.M).**

Τι παρατηρείτε σχετικά με την **ταχύτητά** τους (**ρυθμική αγωγή**);

1. Μουσικοκινητικό «ζέσταμα»

Άκουσε το κομμάτι με τίτλο «***Πλέιντ αλάιβ (Δε μπόνγκο σόνγκ)*** » [***"Played Alive (The bongo song)" – «Ζωντανά παιγμένο (Το τραγούδι των μπόνγκο)»]*** του συγκροτήματος **Σάφρι Ντούο (Safri Duo).**

Κάθε φορά που ο εκπαιδευτικός Μουσικής χτυπά το ταμπουρίνο θα κινείς ένα - ένα τα **μέλη του σώματός** σου στο ρυθμό της μουσικής. Δες με ποια σειρά:

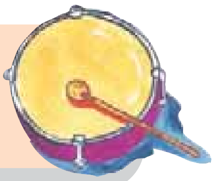

• κεφάλι

• ώμοι

• χέρια

• καρποί

• μέση

• πόδια

Τους ώμους, τα χέρια, τους καρπούς και τα πόδια θα τα κινείς πρώτα χωριστά (αριστερό / δεξί) και μετά μαζί.

Όταν ολοκληρώσεις τη σειρά των κινήσεων, το ταμπουρίνο θα πάψει να χτυπά κι εσύ μπορείς να συνεχίσεις να χορεύεις ελεύθερα με τους συμμαθητές και τις συμμαθήτριές σου.

2. Χορεύοντας μπροστά στον «καθρέφτη»

Σχημάτισε ζευγάρι με το διπλανό ή τη διπλανή σου και σταθείτε αντικριστά. Ο ένας θα κοιτάζει σ' ένα «φανταστικό» **καθρέφτη** κι ο άλλος θα παριστάνει το **«είδωλό»*** του. Μοιράστε τους ρόλους μεταξύ σας!

Ακούστε το τραγούδι ***«Κάπρικορν» ("Capricorn" – «Αιγόκερος»)*** του συγκροτήματος **Ρέινινγκ Πλέζουρ (Raining Pleasure).** Ξεκινά μ' ένα μέρος που έχει μόνο **φωνητικά (χωρίς στίχους)** και συνεχίζει μ' ένα άλλο που έχει **στίχους**. Τα δύο μέρη εναλλάσσονται σταθερά κι επαναλαμβάνονται σ' όλη τη διάρκεια του τραγουδιού.

Κάθε φορά που ακούτε τα φωνητικά **χωρίς στίχους**, εκείνος που παριστάνει το «είδωλο» θα πρέπει ν' ακολουθεί **πιστά** τις κινήσεις του συμμαθητή που έχει απέναντί του.

Όταν ακούτε φωνητικά με **στίχους,** θα εξακολουθείτε να χορεύετε αντικριστά, αλλά χωρίς να υπάρχει «καθρέφτης». Ο καθένας δηλαδή **χορεύει ελεύθερα**.

Χορέψτε, λοιπόν, και διασκεδάστε, αλλά έχετε το νου σας και στις αλλαγές της μουσικής!

3. «Τρισδιάστατα» γράμματα

Έχετε δοκιμάσει ποτέ με τους συμμαθητές και τις συμμαθήτριές σου να σχηματίσετε στο χώρο - «τρισδιάστατα» - κάποιο γράμμα της αλφαβήτου;

Χορέψτε στο ρυθμό του τραγουδιού ***«Νηντ σαμπόντι» ("Need somebody" – «Χρειάζομαι κάποιον»)*** του συγκροτήματος **Έκοους οβ σάουντ (Echoes Of Sound).**

Μόλις σταματήσει η μουσική, θα πρέπει να σχηματίσετε στο χώρο όσο το δυνατόν **συντομότερα** ένα γράμμα της αλφαβήτου, που θα έχει ορίσει από πριν ο εκπαιδευτικός Μουσικής.

4. Συζήτησε με τους συμμαθητές σου

– Πώς επηρέασε η μουσική την κίνηση και το χορό σου στις παραπάνω δραστηριότητες;
– Τι παρατήρησες στον τρόπο που συνεργαστήκατε;

1. Τα περισσότερα κομμάτια **χορευτικής μουσικής** της εποχής μας δημιουργούνται με τη βοήθεια της σύγχρονης μουσικής τεχνολογίας*. Το ίδιο συμβαίνει και με τη μουσική για τον κινηματογράφο.

Πολλές **ταινίες επιστημονικής φαντασίας*** ή ταινίες που αφορούν την εξερεύνηση του διαστήματος, χρησιμοποιούν ηλεκτρονική μουσική που παράγεται με τη βοήθεια ηλεκτρονικών υπολογιστών και **συνθετητών*** (συνθεσάιζερς – synthesizers).

- Άκουσε τη μουσική από το τέλος της κινηματογραφικής ταινίας επιστημονικής φαντασίας ***«Μπλέιντ Ράνερ» («Blade Runner» – «Δρομέας στην κόψη του ξυραφιού»)*** που έχει συνθέσει ο **Βαγγέλης Παπαθανασίου.**

Καθώς ακούς τη μουσική, άφησε τη φαντασία σου να σε «ταξιδέψει» πολύ μακριά, στο διάστημα: είσαι μέλος του πληρώματος μιας διαστημικής αποστολής, κοιτάζεις έξω από το παράθυρο του διαστημόπλοιου και γράφεις στο ημερολόγιό σου.

Μπορείς να γράψεις μία δική σου φανταστική συνέχεια;

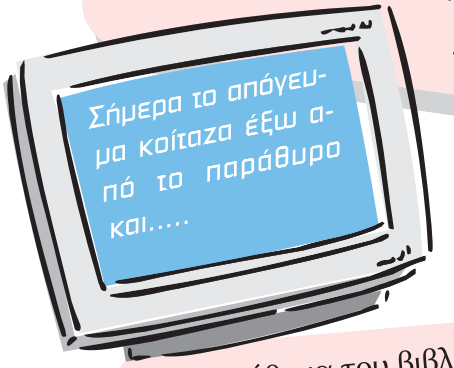

2. Στο μάθημα του βιβλίου σου διάβασες για τα **δείγματα ήχων (σάμπλς - samples)** που περιλαμβάνονται στα μουσικά προγράμματα για υπολογιστές. Δείγματα ήχων υπάρχουν ακόμη στα **συνθεσάιζερ** και στα απλά σύγχρονα **αρμόνια**. Πάνω στα όργανα υπάρχουν αριθμοί που αντιστοιχούν σε δείγματα ήχων. Πατώντας τον αντίστοιχο **αριθμό** σε ένα αριθμητικό πληκτρολόγιο και παίζοντας τα πλήκτρα του αρμονίου, ακούμε διαφορετικούς ήχους ή ρυθμούς.

- Δοκίμασε, με τη βοήθεια του εκπαιδευτικού Μουσικής, να πειραματιστείς και να παίξεις με **δείγματα ήχων (σάμπλς)** στο **αρμόνιο** του σχολείου σου.

- Όταν θα έχετε εξοικειωθεί με τη λειτουργία τους, μπορείτε να παίξετε ένα παιχνίδι, κάνοντας όλοι, διαδοχικά, τον **«ντι – τζέι»* (DJ)**: ένας μαθητής διαλέγει το **σαμπλ** ενός **ρυθμού** και οι υπόλοιποι χορεύουν στο ρυθμό αυτό. Μπορεί να επιταχύνει ή να επιβραδύνει την ταχύτητά του (με το πάτημα ενός κουμπιού που λέγεται συνήθως **τέμπο – tempo**) ή να επιλέξει το σαμπλ ενός διαφορετικού ρυθμού. Αφού αλλάξει στη σειρά τρία σαμπλς, ο «ντι – τζέι» πηγαίνει στην ομάδα των παιδιών που χορεύουν και τη θέση του παίρνει άλλος. Το παιχνίδι τελειώνει, όταν όλοι θα έχουν παίξει στο αρμόνιο τα σαμπλς της επιλογής τους.

3. Θέλεις να βρεις πληροφορίες για τον αγαπημένο σου καλλιτέχνη ή συγκρότημα; Επιθυμείς να ενημερώνεσαι για τις συναυλίες μουσικής που οργανώνονται τόσο στη χώρα σου, όσο και στο εξωτερικό;

Δεν έχεις παρά να συνδεθείς, μέσω ενός υπολογιστή, με το **Διαδίκτυο (Ίντερνετ- Internet)*.** Σε διάφορες **ιστοσελίδες* (γουέμπσάιτς - websites)** μπορείς να βρεις πολλές πληροφορίες και υπηρεσίες για τη μουσική. Μπορείς, ακόμη, να ψάξεις για ένα στοιχείο μόνος σου, γράφοντας την αντίστοιχη λέξη (ή λέξεις) σε μία **μηχανή αναζήτησης*.** Αν ψάχνεις π. χ. πληροφορίες για ένα μουσικό συγκρότημα, αρκεί να πληκτρολογήσεις το όνομά του και να δώσεις την εντολή **«αναζήτηση» (σερτς – search)**. Περίμενε λίγο, και θα δεις μια λίστα που περιλαμβάνει την επίσημη ιστοσελίδα του συγκροτήματος, καθώς και τις άλλες που αναφέρουν το όνομά του.

Μηχανή αναζήτησης στο Διδίκτυο

Σου προτείνουμε μία σειρά από **ιστοσελίδες*** από το Διαδίκτυο (Ίντερνετ - Internet), που πιστεύουμε ότι θα σ' ενδιαφέρουν. Αναζήτησέ τες στο σχολείο, με τη βοήθεια του εκπαιδευτικού Μουσικής, ή στο σπίτι, με τη βοήθεια ενός μεγάλου που έχει τις κατάλληλες γνώσεις. Οι ξένες διευθύνσεις απαιτούν συνήθως γνώσεις αγγλικής γλώσσας.
Καλή αναζήτηση!

http://www.google.gr Μηχανή αναζήτησης
http://www.megaron.gr Ιστοσελίδα του Μεγάρου Μουσικής Αθηνών
http://www.mmb.org.gr Ιστοσελίδα της Μεγάλης Μουσικής Βιβλιοθήκης της Ελλάδος «Λίλιαν Βουδούρη»
http://www.ert.gr Ιστοσελίδα της Κρατικής Ραδιοφωνίας και Τηλεόρασης
http://www.playmusic.org Ιστοσελίδα για τη μουσική ειδικά σχεδιασμένη για παιδιά
http://www.classicalmusic.gr Ιστοσελίδα για την κλασική μουσική
http://www.dsokids.com Ιστοσελίδα της Συμφωνικής Ορχήστρας του Ντάλας
http://www.nyphilkids.org Ιστοσελίδα της Συμφωνικής Ορχήστρας της Νέας Υόρκης

Ιστοσελίδες με μουσικά παιχνίδια, δραστηριότητες, μαθήματα μουσικής, κ.ά.:
http://www.musiceducationmadness.com/kids.shtml
http://www.kidsrock.org
http://www.abc.net.au/rollercoaster/games/music/htm

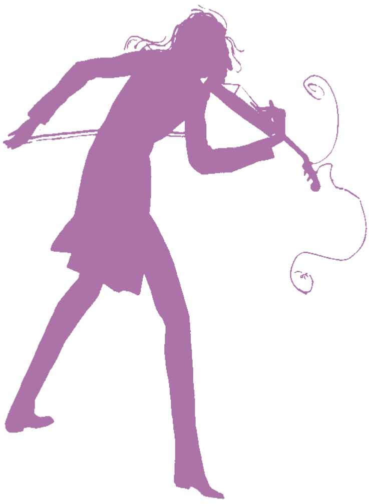

1. Άκουσε το 24ο από τα «***24 Καπρίτσια* για βιολί***» του διάσημου βιολινίστα και συνθέτη του 19ου αιώνα **Νικολό Παγκανίνι (Nicolò Paganini).**

Το κομμάτι αποτελείται από πολλά σύντομα μέρη. Το πρώτο μέρος είναι το **θέμα** και τα υπόλοιπα οι **παραλλαγές** του.

Παρατήρησε πώς μεταβάλλεται το **θέμα** σε όλη τη διάρκεια της σύνθεσης και σημείωνε μία κάθετη γραμμή κάθε φορά που ακούς ένα διαφορετικό μέρος. Πόσα μέρη με **παραλλαγές** άκουσες συνολικά; ...

2. Άκουσε τη μελωδία από το αγγλικό τραγούδι γενεθλίων ***«Χάπι μπερθντέι» ("Happy birthday" – «Χαρούμενα γενέθλια»).*** Στην αρχή, το θέμα παίζεται μόνο από το σαξόφωνο. Έπειτα, επαναλαμβάνεται με μικρές παραλλαγές, όπου παίζουν κι άλλα μουσικά όργανα. Ποιες διαφορές παρατήρησες σε κάθε επανάληψη;

3. Δημιούργησε δικές σου **παραλλαγές** ζωγραφίζοντας στα παρακάτω τετράγωνα. Στο πρώτο θα σχεδιάσεις ένα θέμα δικής σου έμπνευσης και στα επόμενα θα συνεχίσεις φτιάχνοντας παραλλαγές του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 19 Ας «κρατήσουμε» το ρυθμό! (2)

1. Διάβασε φωναχτά τις παρακάτω φράσεις για να καταλάβεις το ρυθμό τους. Έπειτα, παίξε τις ακολουθίες **χτύπων** με το μολύβι σου πάνω στο θρανίο και αντιστοίχισέ τες με τις φράσεις.

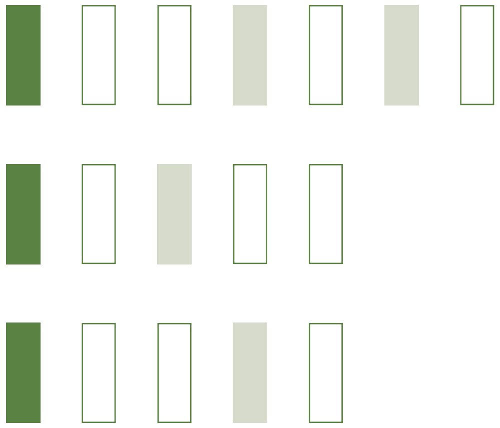

- **Έλα στην πόλη**
- **Ξύπνησαν όλοι τώρα**
- **Φεύγω αύριο**

2. Δημιουργήστε ένα **ποίημα** βασισμένο στο **ρυθμό** των πέντε ογδόων. Κάθε στίχος θα πρέπει να ταιριάζει ρυθμικά με την ακολουθία **χτύπων** που βλέπεις:

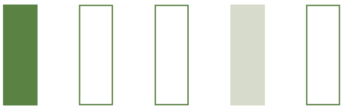

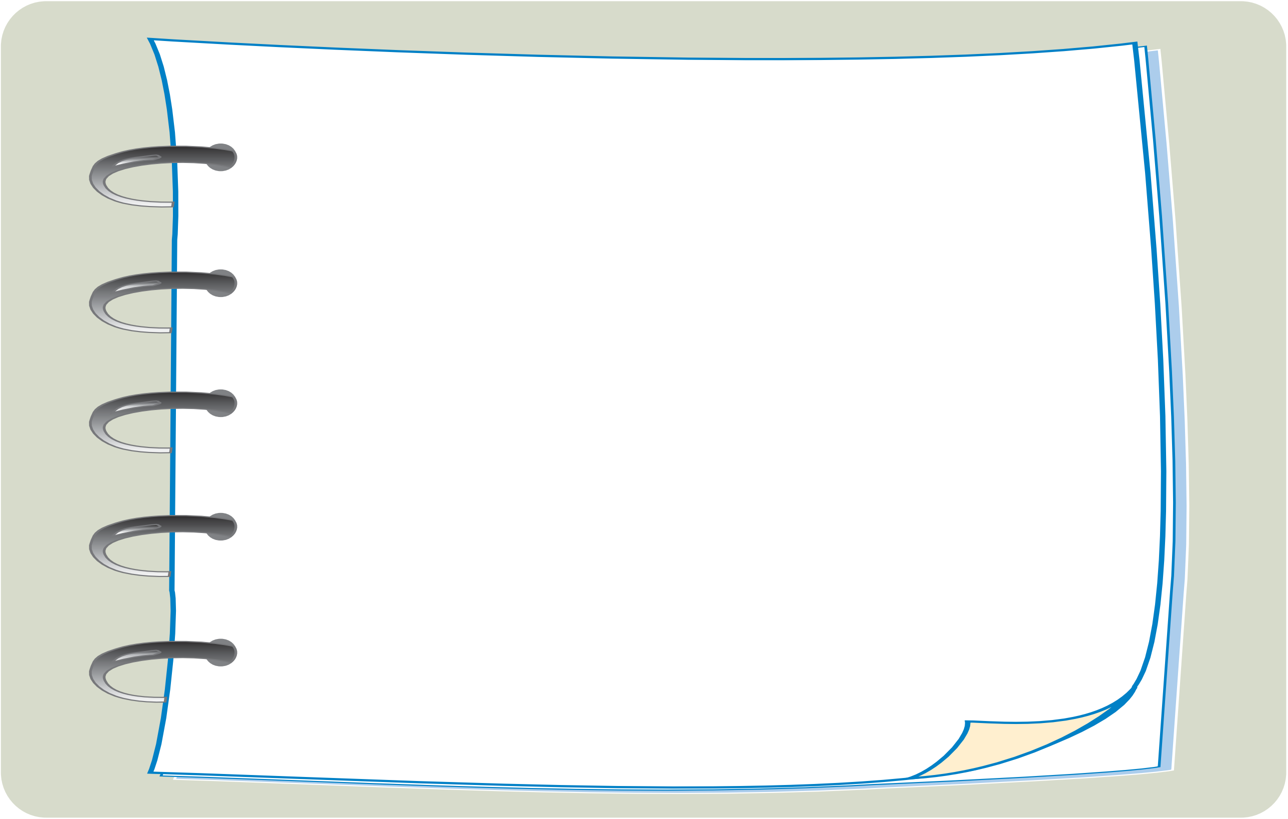

Όταν το ποίημα ολοκληρωθεί, δοκιμάστε να το **μελοποιήσετε** με μια ή περισσότερες **μελωδίες** δικής σας έμπνευσης. Συνοδέψτε έπειτα το τραγούδι σας με **μουσικά όργανα**.

Ας «κρατήσουμε» το ρυθμό! (2)

3. Ακούστε το «***Ζεϊμπέκικο της Ευδοκίας***» του **Μάνου Λοΐζου,** από την κινηματογραφική ταινία «***Ευδοκία***» του **Αλέξη Δαμιανού**. Χτυπήστε παλαμάκια ακολουθώντας τη ρυθμική συνοδεία που θα παίξει ο εκπαιδευτικός Μουσικής:

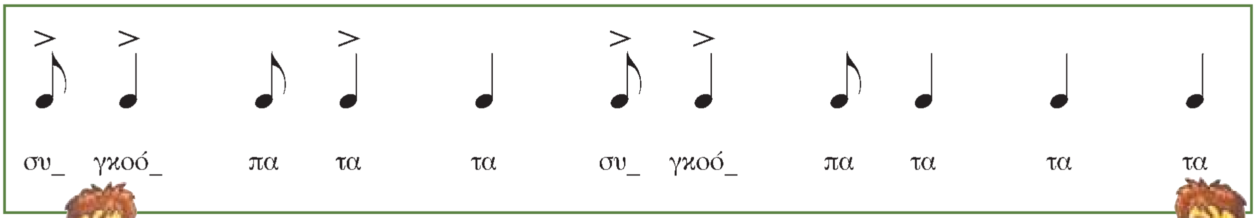

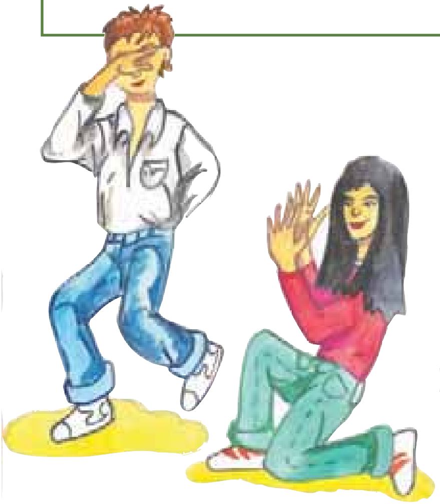

Το σύμβολο > πάνω από ορισμένες νότες σημαίνει ότι αυτές τονίζονται.

Δοκιμάστε τώρα να **χορέψετε** – ο καθένας μόνος του – στο **ρυθμό** του κομματιού. Μερικοί συμμαθητές σας μπορούν να συνοδέψουν ρυθμικά το χορό χτυπώντας **παλαμάκια**.

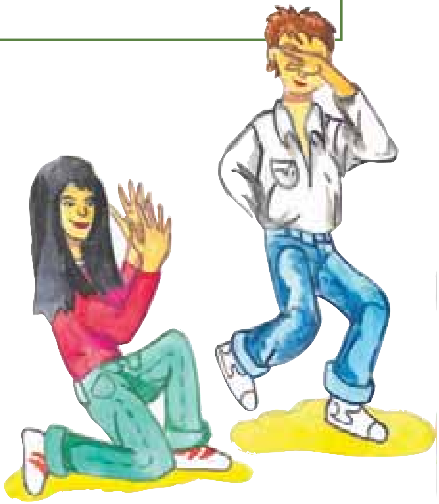

4. Το «***Τσιφτετέλι***» γράφτηκε από το **Μάνο Λοΐζο** για την ίδια ταινία. Χτύπησε στο ταμπουρίνο το ρυθμό του:

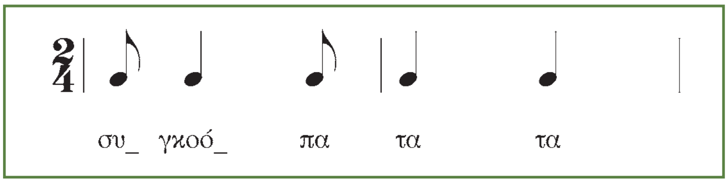

Ένας συμμαθητής σου θα παίξει μαζί σου χτυπώντας στα **ξυλάκια** τον ίδιο ρυθμό με μια μικρή **παραλλαγή**:

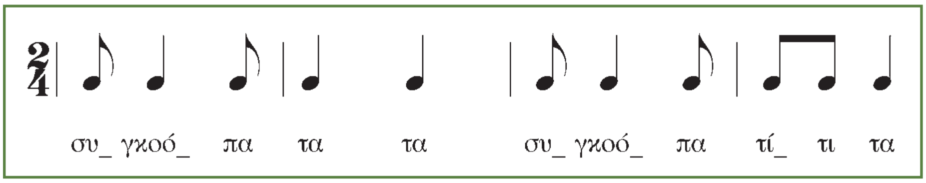

Ένας άλλος συμμαθητής σου μπορεί να **αυτοσχεδιάσει** παίζοντας **ντέφι**.

1. Όπως διάβασες στο βιβλίο σου, ο **Εθνικός** μας **΄Υμνος** περιλαμβάνει τις δύο πρώτες στροφές από το ποίημα του **Διονύσιου Σολωμού *«΄Υμνος εις την Ελευθερίαν».***

Το ποίημα γράφτηκε το 1823 και αποτελείται συνολικά από **158 στροφές.** Το μελοποίησε ο συνθέτης **Νικόλαος Χαλικιόπουλος - Μάντζαρος,** που ήταν φίλος του Διονύσιου Σολωμού. Το 1865, οι δύο πρώτες μελοποιημένες στροφές καθιερώθηκαν ως **Εθνικός ΄Υμνος** της **Ελλάδας.**

Δοκίμασε να τραγουδήσεις τις οχτώ πρώτες στροφές με τη μουσική που γνωρίζεις:

Σε γνωρίζω από την κόψη
του σπαθιού την τρομερή,
σε γνωρίζω από την όψη,*
που με βία μετράει τη γη.*

Απ' τα κόκαλα βγαλμένη
των Ελλήνων τα ιερά,
και σαν πρώτα ανδρειωμένη,
χαίρε, ω χαίρε, Ελευθεριά!

Εκεί μέσα εκατοικούσες
πικραμένη, εντροπαλή,
κι ένα στόμα εκαρτερούσες
«Έλα πάλι» να σου πει.

Άργειε να 'λθει εκείνη η μέρα
κι ήταν όλα σιωπηλά,
γιατί τα 'σκιαζε η φοβέρα
και τα πλάκωνε η σκλαβιά.

Δυστυχής! Παρηγορία
μόνη σου έμενε να λες
περασμένα μεγαλεία
και διηγώντας τα να κλαις.

*Και ακαρτέρει και ακαρτέρει**
φιλελεύθερη λαλιά,*
ένα εκτύπαε τ' άλλο χέρι
από την απελπισιά,

κι έλεες «πότε, ά! πότε βγάνω
το κεφάλι από τς ερμιές;»
και αποκρίνοντο από πάνω
κλάψες, άλυσες, φωνές.*

Τότε εσήκωνες το βλέμμα
μες στα κλάιματα θολό,
και εις το ρούχο σου έσταζ' αίμα
πλήθος αίμα ελληνικό.

2. Παίξε μαζί με τους συμμαθητές και τις συμμαθήτριές σου στη φλογέρα τη μελωδία από το **Θούριο** του Ρήγα Φεραίου (βλέπε ανθολόγιο του βιβλίου σου).

Δοκίμασε, επίσης, να παίξεις στη φλογέρα και τη μελωδία του τραγουδιού ***«Πήραμε την Τροπολιτσά»*** (βλέπε παρακάτω).

Μαθητές δημοτικού σχολείου παίζουν φλογέρα

Η πατρίδα τραγουδάει (25η Μαρτίου)

ΠΗΡΑΜΕ ΤΗΝ ΤΡΟΠΟΛΙΤΣΑ — **Δημοτικό τραγούδι**

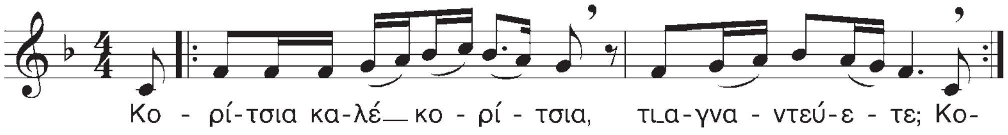

Κορίτσια, τι αγναντεύετε, κοπέλες, τι τηράτε;
Τηράμε, καλέ τηράμε, την Τροπολιτσά.
Τηράμε την Τροπολιτσά, του λιονταριού τις πόρτες
που πο-, μωρέ, που πολεμούν οι Έλληνες.
Που πολεμούν οι Έλληνες με Τούρκους κι Αρβανίτες
μπροστά πάει ο Νικηταράς, πίσω ο Κολοκοτρώνης.

3. Ακούστε το δημοτικό τραγούδι «***Δώδεκα Ευζωνάκια***» από τον **Χρόνη Αηδονίδη.** Χωριστείτε σε **δύο** ομάδες. Η μία θα τραγουδάει και η άλλη θα συνοδεύει χτυπώντας στο σώμα ή σε κρουστό όργανο το ρυθμικό σχήμα:

ΔΩΔΕΚΑ ΕΥΖΩΝΑΚΙΑ — **Δημοτικό τραγούδι**

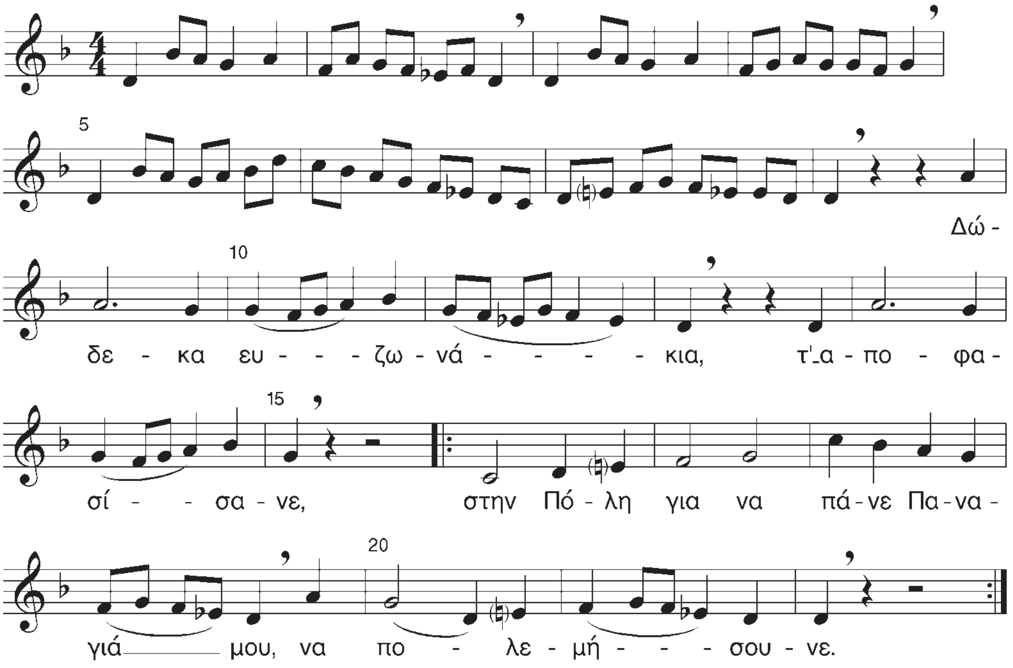

Στο δρόμο που διαβαίναν' στη Μαύρη Θάλασσα,
κακιά φουρτούνα πιάνει Παναγιά μου, ξεσκίζει τα πανιά. (2 φορές)
Δεν κλαίμε το καράβι, δεν κλαίμε τα πανιά,
μον' κλαίμε τα ευζωνάκια Παναγιά μου, τα νιούτσικα* παιδιά,*
μον' κλαίμε τα ευζωνάκια Παναγιά μου, τα δώδεκα παιδιά.
Βοήθα Παναγιά μου, να τα γλυτώσουμε,
κι όλα σου τα καντήλια Παναγιά μου, θα στ' ασημώσουμε (2 φορές).

1. Άκουσε ένα παραδοσιακό τραγούδι από τη **δυτική Αφρική** με τίτλο «***Μπατού***». Παρατήρησε το **οστινάτο*** **(ostinato)** στην αρχή του τραγουδιού:

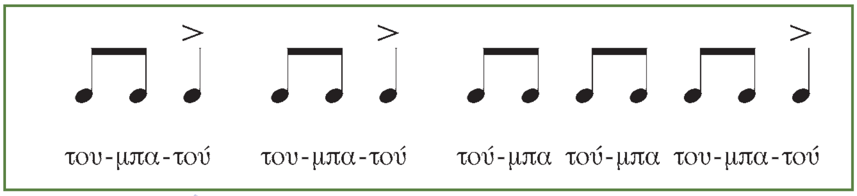

• Δοκίμασε τώρα να συνοδέψεις το τραγούδι παίζοντας το οστινάτο στο ταμπουρίνο. Λέγε παράλληλα: **«του – μπα – τού, του – μπα – τού, τού – μπα , τού – μπα, του – μπα – τού».**

• Χωριστείτε σε ομάδες και αυτοσχεδιάστε μια **«χορογραφία»**, δηλαδή μια σειρά από χορευτικά βήματα και κινήσεις που νομίζετε ότι ταιριάζουν στο ρυθμό αυτό.
Έπειτα, κάθε ομάδα θα παρουσιάσει τη «χορογραφία» της, καθώς θ' ακούγεται το τραγούδι **«Μπατού»**.

2. Άκουσε το τραγούδι «***Μπάφαλο σόλτζερ***»* ***(“Buffalo soldier” – «Στρατιώτης των βισώνων»*)*** του Τζαμαϊκανού τραγουδοποιού **Μπομπ Μάρλεϋ (Bob Marley).**

• Δοκίμασε να το συνοδέψεις, χτυπώντας με **ξυλάκια** ή με το μολύβι στο θρανίο σου το εξής ρυθμικό σχήμα:

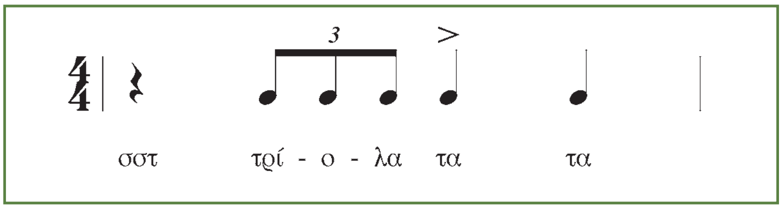

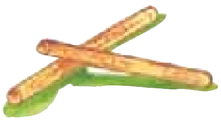

Ρυθμικό μουσικό «ταξίδι»

Ταυτόχρονα, μια ομάδα συμμαθητών σου μπορεί να παίζει με **μαράκες** ως εξής:

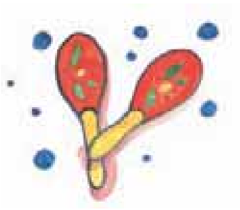

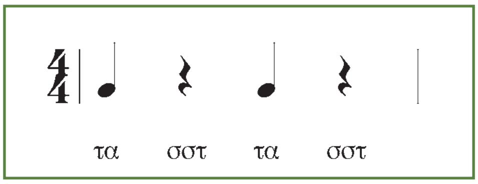

3. Άκουσε το κομμάτι με τίτλο ***«Δε πινκ πάνθερ θιμ» ("The Pink Panther theme" – «Το θέμα του Ροζ πάνθηρα»)*** του **Χένρι Μανσίνι (Henry Mancini)**, που γράφτηκε για τις κινηματογραφικές ταινίες του **Ροζ Πάνθηρα.**

- Συνόδεψέ το χτυπώντας «στράκες», σύμφωνα με το παρακάτω ρυθμικό σχήμα:

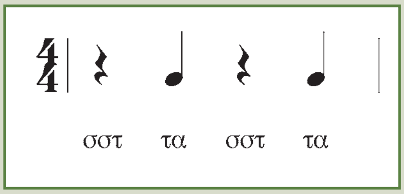

«σστ»

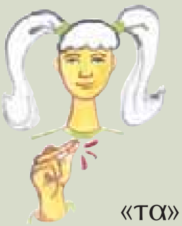
«τα»

Στις **παύσεις τετάρτου** (𝄽) θ' αγγίζεις με τα χέρια τους ώμους σου.

Στα **τέταρτα** (♩) θα χτυπάς στράκες.

4. Άκουσε το τραγούδι ***«Γουί γουίλ ροκ γιου» ("We will rock you" – «Θα σας ταράξουμε»)*** του συγκροτήματος **Κουίν (Queen)**.

- Συνόδεψέ το ρυθμικά ως εξής:

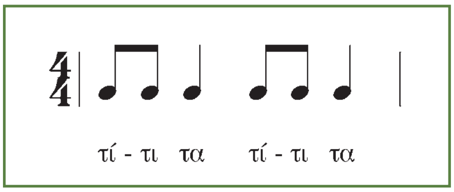

«τί – τι»

«τα»

Στα **όγδοα** (♫) θα χτυπάς ταυτόχρονα και τα δύο τα χέρια στα πόδια (μία φορά για κάθε όγδοο).

Στο **τέταρτο** (♩) θα χτυπάς παλαμάκι.

1. Θέλεις να φτιάξεις ένα **ομοίωμα* Λαζάρου** στην τάξη; Δεν έχεις παρά ν' ακολουθήσεις τις παρακάτω οδηγίες, αφού πρώτα βρεις τα υλικά:

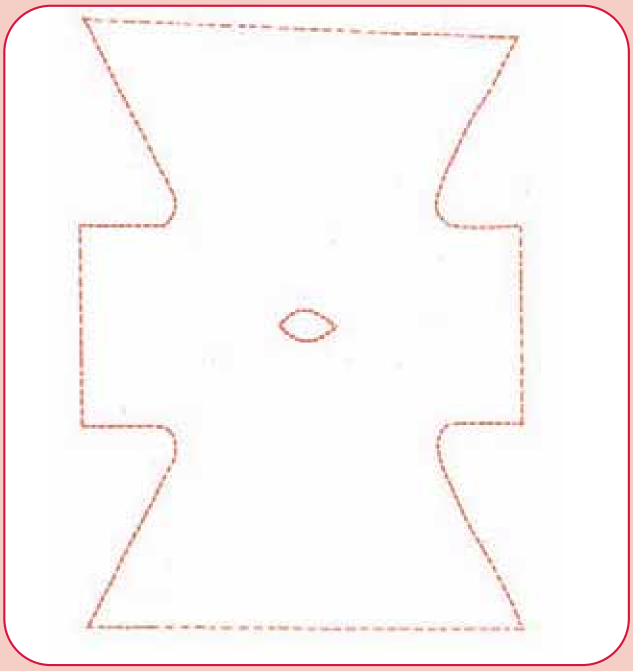

- το **χάρτινο «πατρόν»** (με τη βοήθεια του εκπαιδευτικού Μουσικής, θα μεγεθύνεις το πατρόν, σε διαστάσεις φωτοτυπικού χαρτιού Α4)
- μια **ξύλινη κουτάλα μαγειρικής**
- ένα **καλαμάκι ίσιο (όχι «σπαστό»)** ή ένα ξυλάκι με τις ίδιες διαστάσεις
- ένα **κομμάτι ύφασμα** λίγο μεγαλύτερο από τις διαστάσεις ενός φωτοτυπικού χαρτιού Α4
- λίγο **βαμβάκι**
- λίγο **σπάγκο**
- **κόλλα** υγρή και stick (στικ)
- ένα **ψαλίδι ραπτικής**
- χρωματιστούς **μαρκαδόρους**

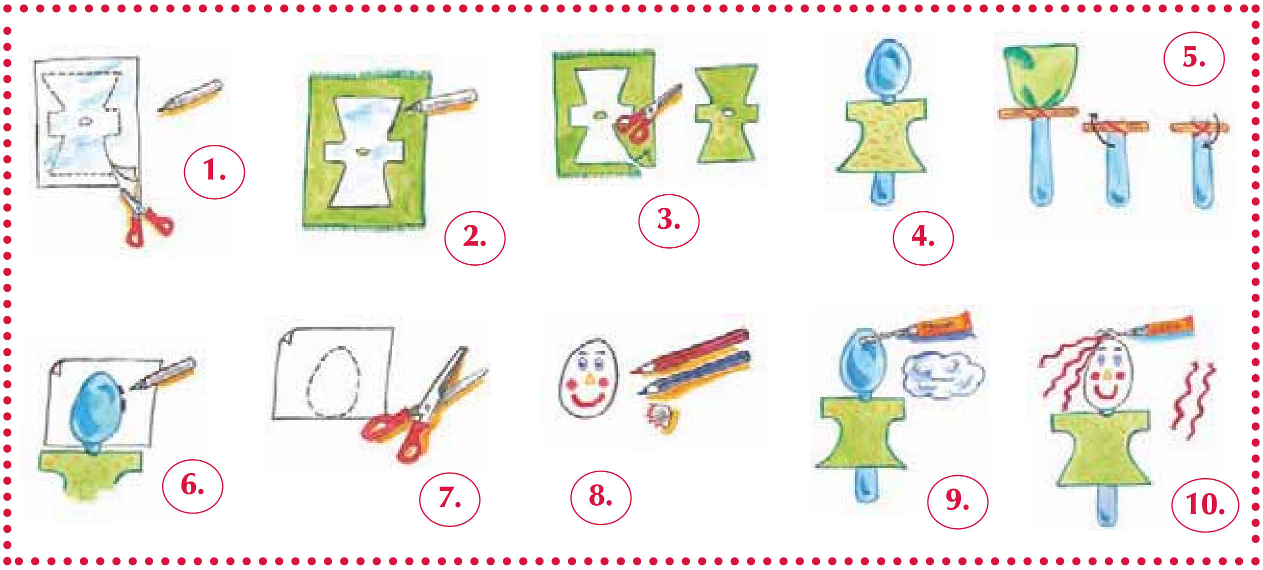

- Κόβουμε το περίγραμμα του χάρτινου πατρόν (σε διαστάσεις Α4) με ψαλίδι και τρυπάμε τον κύκλο στη μέση (εικόνα 1).
- Βάζουμε το πατρόν πάνω στο ύφασμα και αποτυπώνουμε με μαρκαδόρο το περίγραμμά του, σημειώνοντας και τη θέση της τρύπας (εικόνα 2). Κόβουμε το ύφασμα ακολουθώντας το περίγραμμα και το τρυπάμε εκεί όπου σημειώσαμε. Το ρουχαλάκι του Λαζάρου είναι έτοιμο! (εικόνα 3).
- «Φοράμε» το ρούχο στην κουτάλα (εικόνα 4) και φτιάχνουμε τα «χέρια». Δένουμε με σπάγκο το καλαμάκι (ή το ξυλάκι) κάθετα στην κουτάλα. Πρώτα δένουμε διαγώνια από τη μία

Χριστός Ανέστη

πλευρά κι έπειτα από την άλλη (εικόνα 5).

- Βάζουμε το «κεφάλι» της κουτάλας ανάποδα πάνω σ' ένα χαρτί, αποτυπώνουμε με μαρκαδόρο το περίγραμμά του και το κόβουμε με ψαλίδι. Το χάρτινο πρόσωπο είναι έτοιμο! (εικόνες 6 και 7).
- Ζωγραφίζουμε το πρόσωπο του Λαζάρου όπως το φανταζόμαστε (εικόνα 8). Βάζουμε κόλλα στο κοίλο εσωτερικό μέρος του «κεφαλιού» της κουτάλας. Κολλάμε αμέσως επάνω του το βαμβάκι (εικόνα 9).

«Λάζαροι» μαθητών της Ε΄ Δημοτικού

- Βάζουμε, τώρα, κόλλα στο πίσω μέρος του χάρτινου προσώπου και το κολλάμε πάνω στην επιφάνεια του βαμβακιού. Τέλος, κολλάμε τα «μαλλιά» (μαλλί πλεξίματος) πάνω στο κεφάλι της κουτάλας (εικόνα 10).

  Ο Λάζαρός μας είναι έτοιμος!

Ετοιμάστε τους «Λαζάρους» σας πριν το Σάββατο του Λαζάρου. Στολίστε ένα καλάθι με λουλούδια και πείτε τα κάλαντα σ' όλες τις τάξεις, κρατώντας τις δημιουργίες σας.

2. Μπορείς ακόμη να φτιάξεις δικά σου «Λαζαράκια», σαν εκείνα που ζυμώνουν οι νοικοκυρές στη μνήμη του Λαζάρου (βλέπε σχετική εικόνα του βιβλίου σου). Προσοχή όμως, τα Λαζαράκια που θα φτιάξεις με την παρακάτω συνταγή δεν τρώγονται!

ΣΥΝΤΑΓΗ ΓΙΑ ΤΗ ΖΥΜΗ

2 φλιτζάνια του τσαγιού **αλεύρι**
1 φλιτζάνι του τσαγιού **αλάτι ψιλό**
2 κουταλιές της σούπας **ελαιόλαδο**
3/4 του φλιτζανιού τσαγιού **νερό** (περίπου).

«Λαζαράκια» μαθητών της Ε΄ Δημοτικού

Ανακατεύεις καλά τα υλικά, μέχρι να γίνουν μια εύπλαστη ζύμη. Αν η ζύμη είναι πολύ ξερή, προσθέτεις λίγο νερό. Αν είναι πολύ υγρή και κολλάει στα χέρια, προσθέτεις λίγο αλεύρι.

Θα χρειαστείς ακόμη 2 ή 3 **γαρίφαλα** (για τα μάτια και το στόμα) καθώς και μία **οδοντογλυφίδα** (για τα σχέδια πάνω στη ζύμη). Όταν πλάσεις τα Λαζαράκια σου, άφησέ τα σ' ένα θερμό μέρος της τάξης ή του σπιτιού σου για να ξεραθούν. Θα χρειαστούν αρκετές εβδομάδες μέχρι να γίνουν σκληρά σαν πέτρα! (Αν θες να επιταχύνεις τη διαδικασία, μπορείς να τα ψήσεις λίγο στο φούρνο).

Χορός από το νησί Άγιος Μαυρίκιος

1. Στην τάξη σου θα έχεις, ίσως, συμμαθητές ή συμμαθήτριες που προέρχονται από άλλες χώρες. Θα ήθελες να ετοιμάσεις μαζί τους ένα μικρό «αφιέρωμα – φεστιβάλ» στην παραδοσιακή μουσική της πατρίδας τους ή σε μουσική από άλλες περιοχές του κόσμου;

Χωριστείτε σε **ομάδες των 4 - 5 ατόμων** που θα ασχοληθούν με διαφορετικούς τομείς οργάνωσης της εκδήλωσης:

• **Μουσική έρευνα:** αναζητήστε ηχογραφημένο μουσικό υλικό, τραγούδια και χορούς από τις χώρες • **Φιλολογική επιμέλεια:** συγκεντρώστε κείμενα για τις παρουσιάσεις, μεταφράσεις των τραγουδιών, ιστορικά και λαογραφικά στοιχεία και ετοιμάστε έκθεση με τα σχετικά βιβλία • **Επιμέλεια εποπτικού-ηχητικού υλικού:** βρείτε φωτογραφίες, παραδοσιακά αντικείμενα, χειροτεχνίες, διαφάνειες, βίντεο (video), σιντί-ρομ (CD – ROM) κτλ. • **Επιμέλεια φαγητού:** προμηθευτείτε παραδοσιακά φαγητά, ποτά και γλυκά των χωρών • **Δημόσιες σχέσεις:** προετοιμάστε αφίσα, προσκλήσεις, προμηθευτείτε μουσικά όργανα και μηχανήματα εγγραφής ήχου, φροντίστε για τη βιντεοσκόπηση της εκδήλωσης κτλ.

2. Στο μάθημα (βλέπε στο βιβλίο σου) άκουσες, ανάμεσα σε άλλα, τα παραδοσιακά τραγούδια που ακολουθούν. Δοκίμασε να τα τραγουδήσεις ή να τα χορέψεις και βρες στοιχεία για τα έθιμα και τη μουσική της **Βολιβίας** και της **Σενεγάλης:**

ΛΑ ΜΑΡΙΠΟΖΑ (La Mariposa - Η πεταλούδα) Παραδοσιακό Βολιβίας

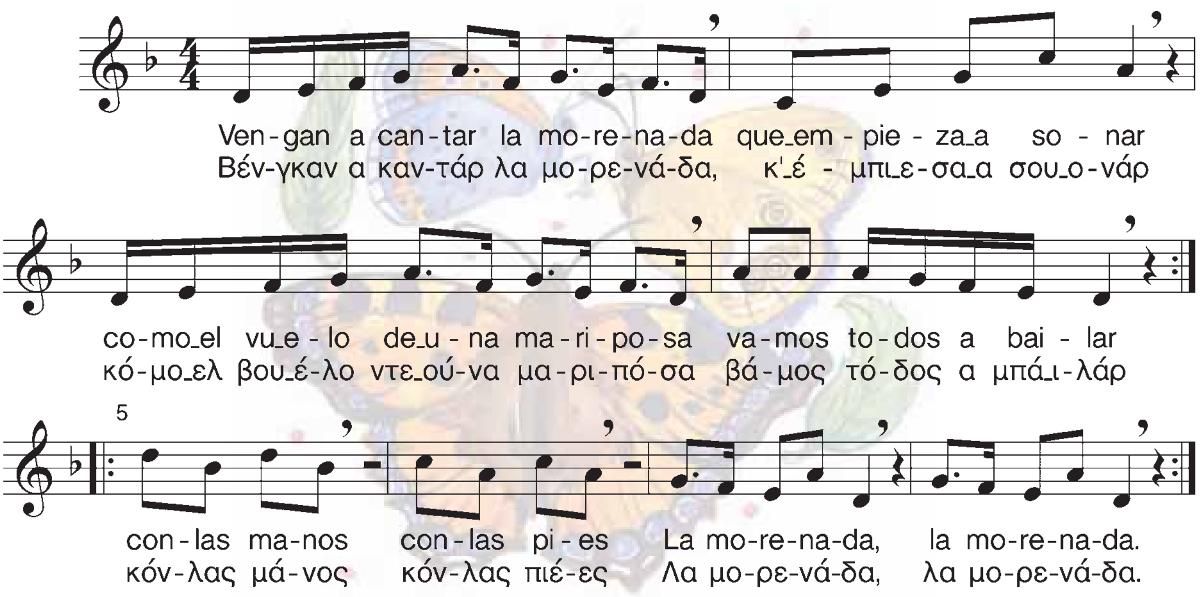

Οι μουσικές του κόσμου

ΦΑΤΟΥ ΓΙΟ (Fatou yo - Με λένε Φατού) Παραδοσιακό Σενεγάλης

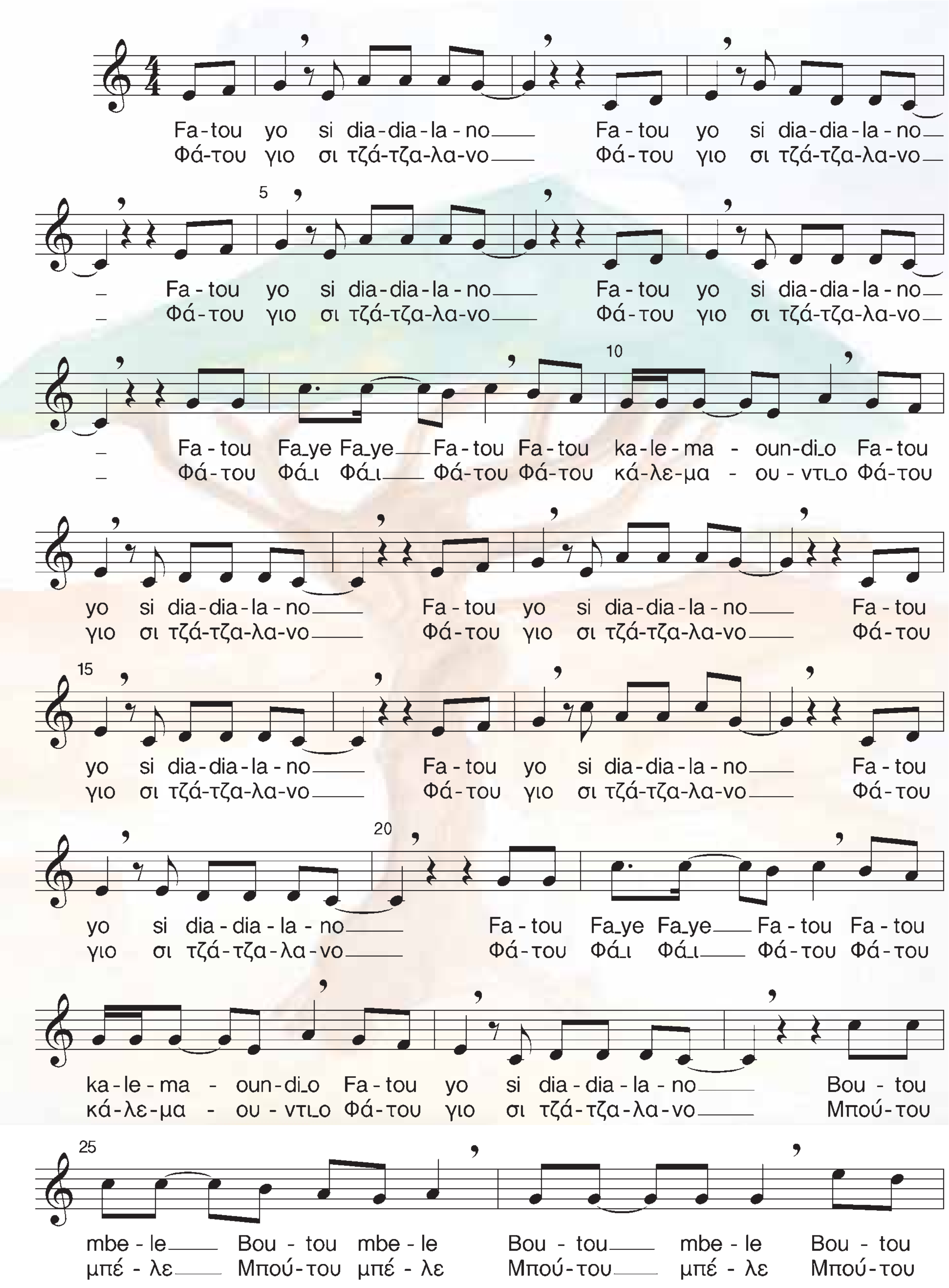

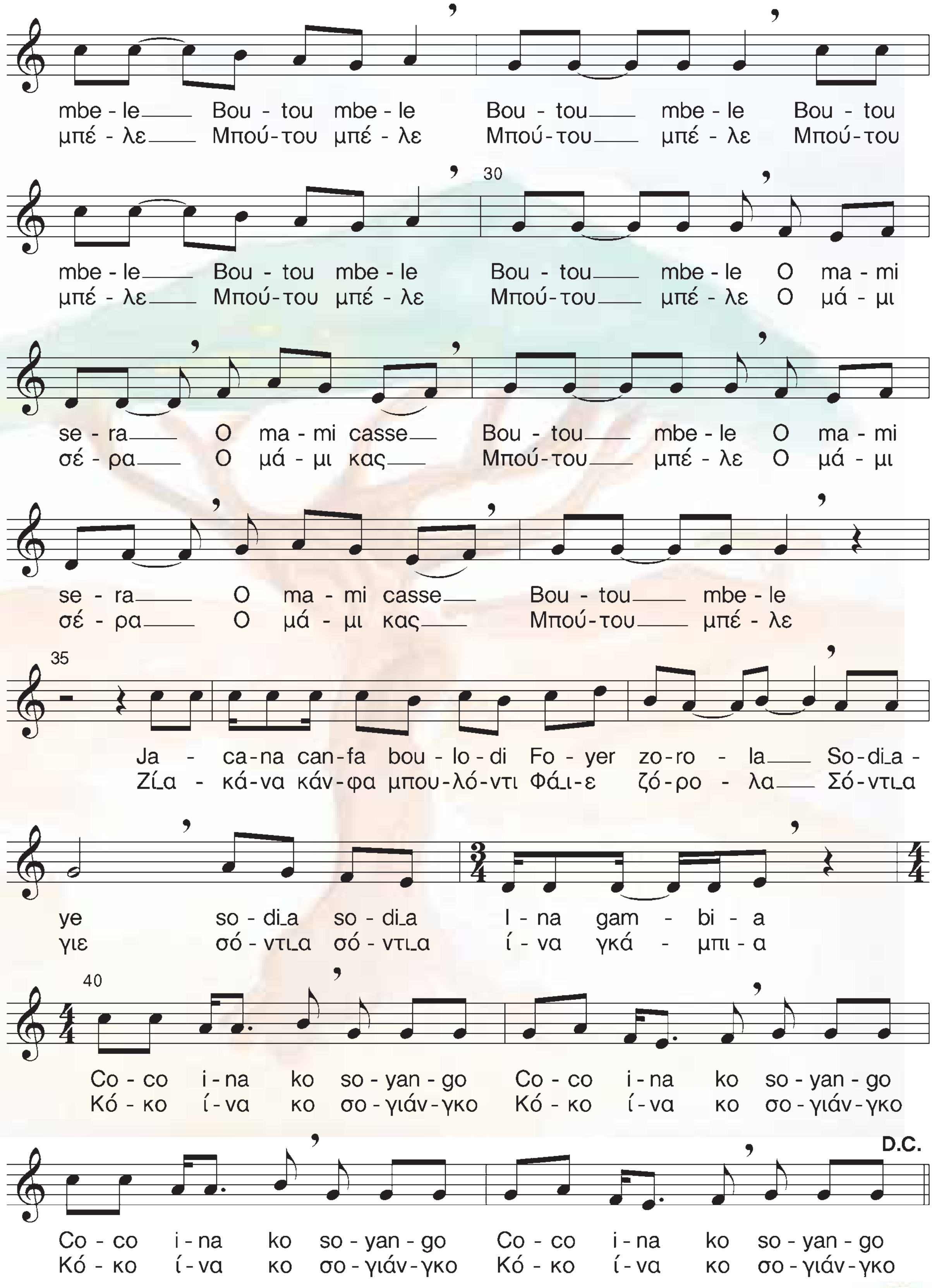
mbe - le Bou - tou mbe - le Bou - tou mbe - le Bou - tou
μπέ - λε Μπού-του μπέ - λε Μπού-του μπέ - λε Μπού-του
30
mbe - le Bou - tou mbe - le Bou - tou mbe - le O ma - mi
μπέ - λε Μπού-του μπέ - λε Μπού-του μπέ - λε Ο μά - μι
se - ra O ma - mi casse Bou - tou mbe - le O ma - mi
σέ - ρα Ο μά - μι κας Μπού-του μπέ - λε Ο μά - μι
se - ra O ma - mi casse Bou - tou mbe - le
σέ - ρα Ο μά - μι κας Μπού-του μπέ - λε
35
Ja - ca-na can-fa bou - lo - di Fo - yer zo-ro - la So-di_a -
Ζί_α - κά-να κάν-φα μπου-λό-ντι Φά_ι-ε ζό-ρο - λα Σό-ντι_α
ye so - di_a so - di_a I - na gam - bi - a
γιε σό - ντι_α σό - ντι_α ί - να γκά - μπι - α
40
Co - co i - na ko so - yan - go Co - co i - na ko so - yan - go
Κό - κο ί - να κο σο - γιάν - γκο Κό - κο ί - να κο σο - γιάν - γκο
D.C.
Co - co i - na ko so - yan - go Co - co i - na ko so - yan - go
Κό - κο ί - να κο σο - γιάν - γκο Κό - κο ί - να κο σο - γιάν - γκο

Σε ολόκληρο τον κόσμο οι άνθρωποι πειραματίζονται με **αντικείμενα καθημερινής χρήσης** που παράγουν ήχο και πολλές φορές τα χρησιμοποιούν ως μουσικά όργανα. Στις **Ινδίες**, για παράδειγμα, σχηματίζουν ένα ημικύκλιο από πορσελάνινα δοχεία που περιέχουν νερό και τα χτυπούν με ραβδάκια από μπαμπού που έχουν στην άκρη τους τσόχα ή φελλό. Εσύ μπορείς να δοκιμάσεις μια εφαρμογή λίγο διαφορετική:

Με την άδεια των γονιών σου – απαραίτητη για όλες τις μουσικές δοκιμές που θα κάνεις– εξερεύνησε την κουζίνα του σπιτιού σου και ανακάλυψε σκεύη ή εξαρτήματα, που θα μπορούσαν να ικανοποιήσουν τις μουσικές σου ανησυχίες. Θα ανακαλύψεις ότι μέσα εκεί κρύβεται μια ολόκληρη ορχήστρα!

1. Μουσικά ποτήρια

Θα χρειαστείς:

- **πέντε ίδια ποτήρια μικρού ή μεσαίου μεγέθους (όπως αυτά της μουστάρδας)**
- **ένα κουταλάκι του γλυκού**
- **νερό**
- **σπάτουλα**

Τοποθέτησε τα ποτήρια στη σειρά και γέμισέ τα με νερό μέχρι τη μέση. Χτύπησε ελαφρά το τοίχωμά τους με το κουταλάκι και άρχισε να προσθέτεις ή να αφαιρείς νερό. Τι παρατηρείς;

Όταν θα έχεις πετύχει το συνδυασμό των ήχων που θέλεις, μπορείς να δοκιμάσεις να παίξεις μια αγαπημένη σου μελωδία ή να συνοδεύσεις ένα τραγούδι. Χρησιμοποίησε, αν θέλεις, δύο κουταλάκια ή πρόσθεσε και άλλα ποτήρια με νερό για μεγαλύτερη ποικιλία ήχων.

Δοκίμασε να χτυπήσεις τα ποτήρια με μια μικρή ξύλινη ή πλαστική σπάτουλα. Παρατηρείς κάποια αλλαγή; Μπορείς να διακοσμήσεις τα μουσικά σου ποτήρια με χρώματα σμάλτου ή να χρησιμοποιήσεις, αντί για ποτήρια, γυάλινα μπουκάλια.

2. Μελωδικές κούπες

Θα χρειαστείς:

- **πέντε μεταλλικές ή πορσελάνινες κούπες σε διαφορετικά μεγέθη**
- **δύο ξύλινες κουτάλες**
- **σπάγκο**
- **ένα σκουπόξυλο**
- **δύο καρέκλες**

Τοποθέτησε τις καρέκλες αντικριστά, με τις πλάτες γυρισμένες και στερέωσε καλά το σκουπόξυλο επάνω τους.

Κόψε 5 κομμάτια σπάγκου, 40 περίπου εκατοστών, στερέωσέ τα στο ξύλο ανά 15 εκ. και κρέμασε τις κούπες από αυτά, έτσι ώστε να δημιουργηθεί μια σειρά ήχων από το χαμηλότερο προς τον ψηλότερο.

Προσοχή, δέσε σφιχτά το σπάγκο στο σκουπόξυλο, ώστε να μη μετακινούνται οι κούπες από τη θέση τους, όταν τις χτυπάς. Το όργανό μας είναι έτοιμο για μουσική δράση. Πρόσεξε, όμως, μην το παρακάνεις, όταν χτυπάς τις κούπες με τις κουτάλες!

3. Γλυκιά... φυσαρμόνικα

Θα χρειαστείς:

- **ένα λεπτό κυλινδρικό κουτάκι από χαρτόνι με πλαστικό καπάκι**
- **μια πλαστική σακούλα (όπως αυτή του σούπερ μάρκετ)**
- **ένα λαστιχάκι**
- **ένα ψαλίδι**

Βγάλε το πλαστικό καπάκι από το κυλινδρικό κουτί κι αφαίρεσε προσεκτικά, με το ψαλίδι, το εσωτερικό του. Αφαίρεσε το χαρτονένιο πάτο και άνοιξε ένα στρογγυλό άνοιγμα στο πλάι του κυλίνδρου, μέσα στο οποίο θα σφηνώσεις και θα κολλήσεις το πλαστικό καπάκι.

Κόψε ένα κομμάτι της πλαστικής σακούλας και στερέωσέ το καλά με το λαστιχάκι στο κενό της βάσης του κυλίνδρου. Ακούμπησε τα χείλη σου στο άνοιγμα που έφτιαξες στο πλάι και τραγούδησε μέσα από αυτό μια γνωστή μελωδία προφέροντας τη συλλαβή «του» (όπως στη φλογέρα).

Δοκίμασε να δημιουργήσεις με το χέρι σου ένα «τρεμούλιασμα» στον ήχο - όπως όταν παίζουν φυσαρμόνικα - τοποθετώντας το στο κενό της βάσης του κυλίνδρου. Αισθάνεσαι τον αέρα που κυκλοφορεί μέσα στον κύλινδρο; Τι παρατηρείς;

1. Περνάμε απέναντι

Βοήθησε τα τρία ζωάκια να περάσουν στην απέναντι όχθη, όπου άφησαν τα μουσικά τους όργανα. Προσοχή όμως! Πρέπει ν' ακολουθήσουν **μόνο** τις πέτρες που «αντιστοιχούν» στο **ρυθμικό σχήμα** που βλέπεις στο σώμα τους. Σχεδίασε έπειτα τις τρεις «διαδρομές» που θα ακολουθήσουν τα ζωάκια, με γραμμές διαφορετικού χρώματος για το καθένα.

Βοήθεια: Για να βρεις ποιο όργανο παίζει κάθε ζωάκι, πρέπει πρώτα να χτυπήσεις τα **τρία** ρυθμικά σχήματα κι έπειτα να βρεις ποια **ονόματα οργάνων** «ταιριάζουν» σε καθένα απ' αυτά.

2. «Κρυμμένες» λέξεις

Στις παρακάτω λέξεις λείπουν μία ή δύο συλλαβές. Διάβασε τις νότες που βλέπεις στα πεντάγραμμα για να τις βρεις.

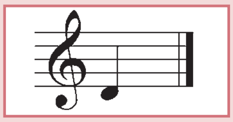 γγα

κα 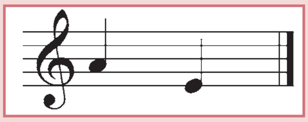

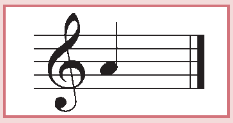 τέρνα

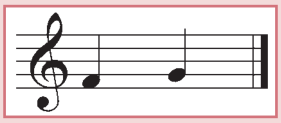 ια

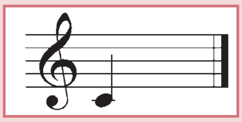 μάτα

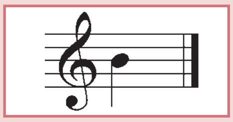 δηρος

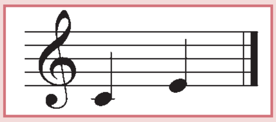 νο

έ 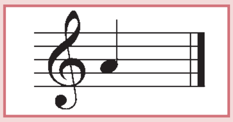 το

Ας παίξουμε μουσικά παιχνίδια και ας λύσουμε γρίφους

3. «Μουσικά Απολιθώματα»

Η λέξη ***«απολιθώνω»*** σημαίνει «μεταβάλλω κάτι σε πέτρα (λίθο)» και μεταφορικά, *«κάνω κάποιον να μείνει άφωνος ή ακίνητος»*.

Στο παιχνίδι που θ' ακολουθήσει, ένας - ένας οι παίκτες θα μένουν ακίνητοι όταν θα σταματά η μουσική. Ας εξηγήσουμε όμως τα πράγματα από την αρχή:

Όλοι οι παίκτες παίρνουν έναν αριθμό και αρχίζουν να χορεύουν μόλις ξεκινήσει η μουσική. Όταν σταματήσει, όλοι μένουν ακίνητοι και όταν αρχίσει πάλι, όλοι χορεύουν, εκτός από τον παίκτη με τον πρώτο αριθμό, ο οποίος θα μείνει ακίνητος μέχρι το τέλος του παιχνιδιού σε όποια θέση ή στάση θέλει.

Το παιχνίδι συνεχίζεται με τον ίδιο τρόπο. Οι παίκτες, ακολουθώντας τη σειρά των αριθμών τους, θα πρέπει να μένουν ακίνητοι, κοντά σ' εκείνους που έχουν ήδη ακινητοποιηθεί.

Όταν το παιχνίδι τελειώσει, θα έχετε δημιουργήσει ένα σχηματισμό από «απολιθώματα» σε διάφορες θέσεις και στάσεις που θα θυμίζει «γλυπτό» με πολλά διαφορετικά μέρη!

Ακούστε το τραγούδι ***«Μποχίμιαν λάικ γιου» ("Bohemian like you" – «Μποέμ* σαν και σένα»)*** του συγκροτήματος **Ντάντι Γουόρχολς (Dandy Warhols)** και ξεκινήστε το παιχνίδι.

4. Χτύπα το αίνιγμα με το σώμα σου

Κοίταξε πώς μπορείς να χτυπήσεις το παρακάτω αίνιγμα με το σώμα σου:

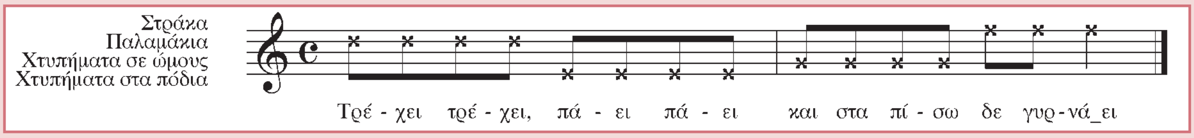

Παλαμάκια

Χτυπήματα χεριών στα πόδια.

Χτυπήματα χεριών στους ώμους

Στράκα

Ας παίξουμε μουσικά παιχνίδια και ας λύσουμε γρίφους

Χωριστείτε σε δύο ομάδες και προσπαθήστε να εκτελέσετε το αίνιγμα σαν **κανόνα***:

- Η πρώτη ομάδα λέει το αίνιγμα χτυπώντας συγχρόνως το ρυθμό του στο σώμα.
- Η δεύτερη ομάδα κάνει το ίδιο, αλλά ξεκινά λίγο αργότερα, τη στιγμή ακριβώς που η πρώτη ομάδα λέει τη λέξη *«και»*.

Προσοχή, μην μπερδευτείτε παρατηρώντας τις κινήσεις των παικτών της άλλης ομάδας! Πρότεινε τώρα μια **δική σου σειρά χτυπημάτων** για το ίδιο αίνιγμα. Δείξε τη στους συμμαθητές και τις συμμαθήτριές σου για να τη μιμηθούν ομαδικά.

5. Βρες το όργανο

Οι παρακάτω παροιμίες - φράσεις του λαού μας περιέχουν ονόματα μουσικών οργάνων. Μπορείς να τα βρεις;

α) «Σταμάτα το ---------------------------!»

β) «Η κοιλιά μου έγινε ---------------------------!»

γ) «Έχει μυαλό ---------------------------!»

δ) «Αυτός το ------------------------του!»

ε) «Του κρέμασαν ---------------------------!»